

2020

Särskilda studier från Finanspolitiska rådet

Ett enklare och effektivare
skattesystem

Finanspolitiska rådet är en myndighet som har till uppgift att göra en oberoende granskning av regeringens finanspolitik. Rådets uppgifter fullföljs framför allt genom rapporten Svensk finanspolitik som lämnas till regeringen en gång per år. Rapporten ska kunna användas som ett underlag för riksdagens granskning av regeringens politik. Rådet anordnar även konferenser. I serien Särskilda studier från Finanspolitiska rådet publiceras fördjupade studier av olika aspekter på finanspolitiken.

Finanspolitiska rådet
Box 3273
SE-103 65 Stockholm
Fleminggatan 7
Tel: 08-453 59 90
info@fpr.se
www.fpr.se

ISBN 978-91-985545-1-9

Innehåll

| | |
|---|-----------|
| Ett enklare och effektivare skattesystem..... | 1 |
| 1 Inledning | 4 |
| 2 Behov av ett enklare skattesystem..... | 4 |
| 3 Behov av ett samhällsekonomiskt effektivare skattesystem | 6 |
| 4 Ett optimalt skattesystem..... | 7 |
| 5 Förändringar av nuvarande skattesystem | 10 |
| 6 Effekter av förändringarna i skattesystemet | 14 |
| 6.1 Effekter utan anpassning..... | 14 |
| 6.1.1 Ändrad beskattning av förvärvsinkomst | 15 |
| 6.1.2 Ändrad kapitalinkomstbeskattning..... | 15 |
| 6.1.3 Ändrad bostadsbeskattning | 16 |
| 6.1.4 Enhetlig moms | 16 |
| 6.1.5 Totala effekter utan anpassning..... | 17 |
| 6.1.6 Marginaleffekter | 17 |
| 6.2 Effekter med arbetsutbudsanpassningar..... | 21 |
| 6.2.1 Arbetsutbudseffekter..... | 22 |
| 6.2.2 Fördelningseffekter före och efter arbetsutbudseffekter | 23 |
| 7 Sammanfattning och slutsatser | 29 |
| Referenser | 30 |
| Appendix A | 32 |
| Appendix B | 34 |

1 Inledning

Överenskommelsen från januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Miljöpartiet stipulerar att en omfattande skattereform ska genomföras.¹ Krav och förslag på en sådan reform har framförts från olika håll under lång tid.² Finanspolitiska rådet ska enligt sin instruktion verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken. Det är därför naturligt att rådet i en särskild studie bidrar till diskussionen om en omfattande skattereform.

Rådets utgångspunkt är att skattesystemet ska vara enkelt och därmed tydligt för företag och hushåll och att det ska vara samhällsekonomiskt effektivt. Skattesystemet finansierar den offentliga sektorn och omfördelar inkomster. Vilken inkomstfördelning som skattesystemet ska bidra till är en politisk fråga. Finanspolitiska rådets syfte med denna studie är att visa att en återgång till principerna om likformighet som låg bakom 1990/91 års skattereform kan göra skattesystemet enklare och samhällsekonomiskt effektivare med oförändrad inkomstfördelning och bibehållna skatteintäkter. Den ekonomiska krisen till följd av coronapandemin gör att ett sådant skattesystem är än mer angeläget.

Finanspolitiska rådet har, i motsats till de flesta andra – enskilda såväl som olika organisationer – tillgång till verktyg med vars hjälp effekterna av olika skatteförändringar på inkomstfördelningen och på utbudet av arbetskraft kan analyseras. Utan kunskap om dessa effekter är det svårt att bedöma och värdera olika förslag till reformer. Rådet har därför ett särskilt ansvar när det gäller att bidra till diskussionen om en omfattande skattereform.

2 Behov av ett enklare skattesystem

Principerna om likformighet som skattereformen 1990/91 byggde på har i hög grad urholkats. Riksrevisionen räknade 2010 till 509 förändringar.³ Finanspolitiska rådet anser att det behövs ett enklare och därmed tydligare skattesystem.

I dagens skattesystem är det svårt för den enskilde att beräkna förändringen i nettointkomst av en förändring i bruttointkomst, dvs. marginals-katten. Det beror på att utformningen av grundavdrag och jobbskatteavdrag är mycket komplicerad och att de är differentierade i förhållande till bruttointkomsten, vilket gör att marginals-katten inte kan utläsas av skattesatsen i olika inkomstkikt. Detta framgår i diagram 2.1.

Ett annan komplexitet i skattesystemet är att det finns åtminstone fem olika skattesatser för kapitalinkomster:

- Generell skattesats (aktieutdelningar etc.) och ränteavdrag: 30 procent⁴

¹ Punkt 4 i överenskommelsen lyder: ”En omfattande skattereform genomförs. Reformen ska öka sysselsättningen och antalet arbetande timmar med sänkt skatt på jobb och företagande, bidra till att klimat- och miljömål nås, stärka Sveriges konkurrenskraft, utjämna dagens växande ekonomiska klyftor, sänka marginals-katten och uppnå att färre betalar statlig inkomstskatt, förenkla genom att begränsa undantag, minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt, öka finanssektorns skatteandel och långsiktigt trygga välfärden.” (<https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2019-01-11-sakpolitisk-overenskommelse-mellan-socialdemokraterna-centerpartiet-liberalerna-och-miljopartiet-de-grona#0>).

² Appendix A innehåller en lista på förslag till skattereformer.

³ Riksrevisionen (2010).

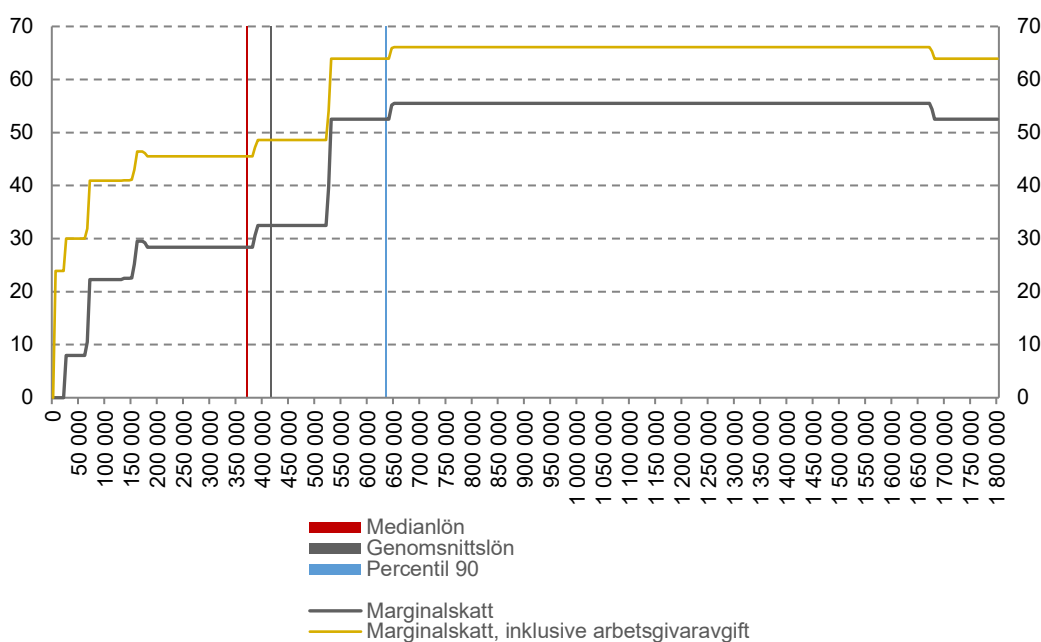
⁴ För en ränteutgifter över 100 000 kronor är ränteavdraget i stället 21 procent.

- Utdelning och avkastning från onoterade bolag: 25 procent
- Reavinst på fastigheter: 22 procent
- Utdelning och avkastning från fåmansbolag: 20 procent
- Avkastning på pensionssparande: 15 procent

Olika skattesatser på kapitalinkomst gör skattesystemet otydligt. Det är också svårt att motivera att olika typer av kapitalinkomster beskattas olika. Dessutom beskattas kapitalinkomster enligt två principiellt olika metoder, vilket gör systemet ännu mer komplext. En metod är baserad på faktisk avkastning där förluster är avdragsgilla, och den andra är baserad på en schablonintäkt utan koppling till verklig avkastning på investeringssparkonto (ISK). Införandet av ISK innebär att privata investerare kan välja om de vill beskattas löpande till den generella nominella 30-procentiga skattesatsen på utdelning och realiserade vinster eller om de vill beskattas på en schablonintäkt löpande.

Diagram 2.1 Marginalskatt för arbetstagare år 2020 efter årsinkomst

Marginalskatt procent, arbetstagare



Källa: Ekonomifakta (2020).

En särskilt komplicerad del av kapitalinkomstbeskattningen utgörs av de s.k. 3:12-reglerna, dvs. beskattningen av fåmansbolag. Reglerna behövs för att motverka inkomstomvandling från arbetsinkomst till kapitalinkomst och bestämmer vilken del av inkomsten för ägarna som är verksam i bolaget som utgörs av arbetsinkomst respektive kapitalinkomst. 3:12-reglerna har utretts och ändrats flera gånger. Det finns indikationer på att bolagsbildning används i betydande omfattning för att omvandla arbetsinkomst till kapitalinkomst för skatteplanering.⁵

⁵ Alstadsaeter m.fl. (2014). Enligt Ekonomistyrningsverket har utdelningarna ökat och utgick 2018 till cirka tre procent av BNP (Ekonomistyrningsverket 2018, s. 64).

Även momsen är komplicerad med tre skattesatser och med viss konsumtion helt momsbefriad. Den generella skattesatsen är 25 procent. För livsmedel, måltid på restaurang och hotellvistelse gäller däremot 12 procent och för personbefordran, tidningar och böcker 6 procent. Sjukvård, tandvård, försäkrings- och finansiella tjänster är undantagna moms. Olika momsskattesatser snedvrider konsumtions- och produktionsval och leder till samhällsekonomiska kostnader men ökar även den administrativa bördan för företag som ska betala moms på mervärdet men får dra av ingående moms. Företag som är undantagna från moms har heller inte rätt att dra av moms, vilket leder till så kallad dold moms. Olika skattesatser gör det även lättare för intressegrupper att kräva lägre momssats.

3 Behov av ett samhällsekonomiskt effektivare skattesystem

Flera faktorer påverkar hur samhällsekonomiskt effektivt ett skattesystem är, men generellt gäller att effektiviteten försämras ju större skattekilarna är och ju större beteendeeffekter skatterna ger upphov till.

Ett skattesystem sägs vara neutralt när det inte påverkar individer eller företags beteenden. Ett sätt att minska beteendeeffekterna av skattesystemet är att beskatta allt likformigt. Ett annat sätt att minska beteendeeffekterna är att utgå från optimal beskattning och beskatta de skattebaser som är relativt okänsliga hårdare än känsliga skattebaser. Principen om likformig beskattning låg bakom 1990/91 års skattereform och är sannolikt än idag den bärande principen för ett samhällsekonomiskt effektivt skattesystem eftersom den även är enkel och inte uppmuntrar till skatteplanering och skattefusk. Som framgår senare landar även optimal beskattning under rimliga antaganden om hur ett skattesystem i praktiken bör utformas ofta i likformig beskattning.

Skattekilen på arbetsinkomst utgörs av skillnaden mellan vad arbetsgivaren betalar och vad den anställde får i nettoinkomst. För en anställd som betalar statlig skatt är marginals-katten lika med kommunalskatt plus statlig skatt. År 2020 är marginals-katten $32,28 + 20 = 52,28$ procent (med genomsnittlig kommunalskatt). För arbetsgivaren tillkommer sociala avgifter med 31,42 procent, varav 10,21 procenten heter utgörs av ålderspensionsavgift. För den som betalar statlig skatt är ålderspensionsavgift på inkomst över 7,5 gånger prisbasbeloppet en skatt eftersom den inte höjer ålderspensionen. Skattekilen blir då 66 procent. Man bör även räkna in momsen, eftersom inkomsten förr eller senare konsumeras. Med den maximala momsen på 25 procent och med ett avtrappat jobbskatteavdrag på inkomster över ca 53 000 kronor blir den högsta totala skattekilen 74 procent.⁶

Skattekilen på kapitalinkomst beror på vilken skattesats som används. På utdelning från ett börsnoterat aktieföretag är skatten 30 procent. Bolaget betalar 21,4 procent i skatt på vinsten. Skattekilen för aktieägaren är i detta fall lika med 44 procent.⁷

Som framgår av dessa exempel är skattekilarna mycket stora. Den samhällsekonomiska kostnaden av en skattekil beror på skattekilens storlek och efterfrågans och utbudets elasticitet. På arbetsmarknaden uppkommer kostnaden eftersom skatten slår in en kil mellan vad arbetsgivaren är villig

⁶ Skattekilen, S, beräknas enligt följande inklusive moms: $S = (0,3142 + (0,3228 + 0,2 + 0,03) + 0,25 - (0,3228 + 0,2 + 0,03) * 0,25) / (1 + 0,3142) = 0,74$.

⁷ Skattekilen för kapitalinkomst beräknas enligt följande: $S = 1 - [(1 - 0,214) * (1 - 0,30)] = 0,4498$.

att betala och vad arbetstagaren är villig att acceptera. Utan skattekillen skulle arbetstagaren erbjuda och arbetsgivaren efterfråga mer arbetstid. Därigenom skulle mera produceras av en vara eller tjänst. Det samhällsekonomiskt optimala arbetsutbudet kräver att arbetsgivarens och arbetstagarens värdering av arbetsinsatsen är lika på marginalen, dvs. för den sista arbetstimmen. På marknaden för en vara eller tjänst skapar moms en skattekill som gör att mindre av varan eller tjänsten produceras och konsumeras än vad som är samhällsekonomiskt optimalt.

Att skattekillen på i synnerhet arbetsinkomst är så hög medför att skillnaden mellan skattekillen på arbets- och kapitalinkomst blir mycket stor, upp till 30 procentenheter. Detta skapar starka incitament till att omvandla högt beskattad arbetsinkomst till lågt beskattad kapitalinkomst och därmed behov av regler som förhindrar detta, de s.k. 3:12-reglerna. Incitamenten att omvandla arbetsinkomst till kapitalinkomst är det duala skattesystemets akilleshäl och innebär både samhällsekonomiska och administrativa kostnader.

Samhällsekonomiska kostnader uppkommer också när inkomster eller varor och tjänster av samma slag beskattas olika, dvs. när beskattningen inte är likformig. Ett exempel är beskattningen av bostäder med hyresrätt jämfört med äganderätt. En investering i en ägd bostad avkastar dels ett hyresvärde, dvs. hyran för en likvärdig bostad, dels en eventuell kapitalvinst. Hyresvärdet beskattas för närvarande mycket lågt, medan 22/30 av kapitalvinsten beskattas med 30 procents kapitalvinstskatt. Om man väljer att bo i hyresrätt och investera samma belopp i en finansiell tillgång beskattas både den löpande avkastningen, ränta eller utdelning, och eventuell kapitalvinst med 30 procent. Hyresrätten är därför skattemässigt missgynnad jämfört med en ägd bostad.⁸ Att olika boendeformer beskattas olika snedvrider val av boendeform, och att skatten på bostadsinvesteringar därtill är lägre än andra kapitalinvesteringar innebär överinvesteringar i bostäder på bekostnad av andra investeringar. Ett annat exempel på snedvridning till följd av olika beskattning är den lägre momsen på livsmedel. Den leder till att vi konsumerar mer livsmedel på bekostnad av annan konsumtion än vad vi skulle ha gjort vid en enhetlig moms, vilket inte heller är samhällsekonomiskt optimalt.⁹

4 Ett optimalt skattesystem

Ett optimalt skattesystem är inte ett skattesystem utan skattekillar, dvs. ett system där skatten är lika med noll, eftersom ett sådant system bortser från att det finns offentlig verksamhet som måste finansieras genom beskattning. Det är inte heller nödvändigtvis ett system med helt likformig och proportionell beskattning eftersom skattesystemet har en annan funktion, nämligen att omfördela inkomster. Skattesystemet används även för att ta hänsyn till s.k. externaliteter. Exempelvis korrigerar koldioxidskatt den negativa effekten på miljön av koldioxidutsläpp. Vi fokuserar i denna rapport på skattesystemets funktion att finansiera offentlig verksamhet och omfördela inkomster och bortser därför från dess användning för att korrigera externaliteter.¹⁰ Med andra ord måste varje skattesystem bli en avvägning mellan de samhällsekonomiska kostnader som skattekillar

⁸ Bruksvärdessystemet har gjort att hyrorna ligger väsentligt under fria hyror i vissa områden, i synnerhet storstadsområden. I den här rapporten beaktas inte hyressättningen och de samhällsekonomiska effekter som den har. Se rådets särskilda studie "Friare hyressättning och likformig bostadsbeskattning – Hur påverkas hushållen?" (Finanspolitiska rådet, 2019). Avsnitt 5.2 redogör närmare för skillnaden i beskattning mellan hyresrätt och ägd bostad.

⁹ Den lägre momsen på livsmedel motiveras av inkomstfördelnings-skäl, men är inte så träffsäker som fördelningspolitisk åtgärd.

¹⁰ Det bör dock påpekas att skattebasen för en miljöskatt tenderar att erodera med tiden, vilket är avsikten. Exempelvis är tanken att koldioxidskatt ska leda till mindre utsläpp.

medför, och som är priset för offentligt finansierade tjänster, och den nytta offentlig konsumtion och en viss uppnådd inkomstfördelning ger.

Hur ser då det skattesystem ut som minimerar kostnaderna som skatter ger upphov till? Det är denna fråga som teorin för optimal beskattning försöker besvara. Dess slutsatser kan sammanfattas i följande punkter:¹¹

1. Optimala marginalsatteskalor beror på fördelningen av individers förmåga.
2. Optimala marginalsattesatserna kan vara *fallande* vid högre inkomster.
3. En proportionell skatt kombinerad med ett generellt klumpsummebidrag kan vara nästan optimal.
4. Den optimala omfördelningen ökar med ökad löneojämlikhet.
5. Skatter ska bero på både individers inkomst och hur känsliga deras val är med avseende på ekonomiska incitament.
6. Endast varor och tjänster för slutlig förbrukning ska beskattas och skatten bör vara likformig med undantag för varor med stora positiva eller negativa externaliteter.
7. Den optimala skatten på inkomst av kapital kan vara noll.
8. I en stokastisk, dynamisk ekonomi blir den optimala beskattningen komplicerad.
9. Det är bättre att omfördela med hjälp av inkomstbeskattning än genom differentierad konsumtionsbeskattning.

Av olika skäl är det inte möjligt eller rimligt att omsätta teorin i praktisk skattepolitik. Det är exempelvis inte rimligt och knappast praktiskt möjligt att göra beskattningen beroende av varje individs inneboende förmåga eller personliga egenskaper. Vi bortser därför från att kommentera punkterna 1 och 5. Även om det under vissa omständigheter kan finnas effektivitetsskäl för lägre marginalsatser vid högre inkomster bortser vi även från att kommentera punkt 2.¹² Att den optimala omfördelningen av inkomster ökar med ökande löneojämlikhet, punkt 4, behöver knappast kommenteras. Slutligen är det inte möjligt att utforma ett optimalt skattesystem för en stokastisk, dynamisk ekonomi, punkt 8. Därtill är både teorin och våra kunskaper om ekonomins egenskaper alltför ofullkomliga.

Punkt 3, att den optimala skatteskalen kan vara en helt proportionell skatt (platt skatt) kombinerad med ett klumpsummebidrag (en negativ skatt), beror dels på att osäkerheten om många faktorer gör det svårt att hitta en annan optimal skatteskala, dels på att simuleringar för att hitta en optimal skatteskala ofta resulterar i en nära nog proportionell skatt kombinerad med ett enhetligt klumpsummebidrag.¹³

Punkt 6, om likformig beskattning av varor och tjänster, säkerställer under vissa antaganden att produktionen sker så effektivt som möjligt genom att insatsvaror och -tjänster inte beskattas. Detta gör i sin tur att valet mellan produktionsfaktorer inte snedvrids. En olikformig beskattning skulle snedvrیدا valet mellan olika varor och tjänster för slutlig förbrukning (ett undantag gäller för varor med positiva eller negativa externa effekter, t.ex. fossilt bränsle). Slutsatsen att endast varor och tjänster för slutlig förbrukning ska beskattas innebär även att bolagsvinster samt fysiskt och

¹¹ Punkterna bygger på men följer inte helt Mankiw m.fl. (2009). Senare forskning av Straub och Werning (2020) har visat att Chamleys (1986) och Judds (1985) resultat att den optimala skatten på kapitalinkomst är noll inte är entydigt. Punkt 7 i sammanfattningen är därför modifierad. Likaså är punkt 9 om inkomstomfördelning med differentierad konsumtionsbeskattning tillagd (Correia, 2010).

¹² En skatteskala med fallande marginalsatser antas förhindra individer att prestera under sin förmåga.

¹³ Mankiw m.fl. (2009) som refererar till Mirrlees (1971), Toumal (1990) och Saez (2001).

mänskligt kapital inte ska beskattas. Bolagsvinster bör inte beskattas därför att det reducerar avkastningen på kapital i bolagssektorn och därigenom snedvrider allokeringen av kapital mellan olika sektorer. Fysiskt och mänskligt kapital bör inte heller beskattas därför att de används för framtida produktion. Beskattning skulle snedvrider valet mellan konsumtion idag och i framtiden.

En enhetlig mervärdesskatt uppfyller i princip kraven för en optimal beskattning av varor och tjänster enligt punkt 6. Den har samma effekt som en enhetlig skatt enbart på slutlig förbrukning. Även om den senare skatten tas ut av producenterna i slutledet bärs den av alla producenter genom att den minskar efterfrågan på insatsvaror och -tjänster i alla tidigare produktionsled.

Under vissa och inte särskilt restriktiva antaganden kan man dra slutsatsen enligt punkt 7 att en optimal kapitalinkomstbeskattning innebär att kapital inte bör beskattas. Skatt på kapital snedvrider arbetsutbudet på samma sätt som skatt på arbete och konsumtion gör, men snedvrider dessutom valet mellan konsumtion idag och i framtiden och innebär därför ytterligare en effektivitetsförlust. Därutöver är en skatt på arbete effektivare eftersom den endast påverkar produktionen idag, och inte sparande och kapitalstocken och därmed framtida produktion. Detta talar för att inte beskatta kapitalinkomster och är ett klassiskt resultat från optimal inkomstbeskattningsteori. På senare tid har detta resultat dock kommit att ifrågasättas i forskningslitteraturen, och flera anledningar till varför kapital bör beskattas och utgöra ett effektivt komplement till beskattning av arbetsinkomst har förts fram. Till exempel behöver det inte nödvändigtvis vara fallet att all kapitalinkomst är sparad arbetsinkomst, och skillnader i kapitalinkomster kan bero på skillnader i förmåga och ansträngning på arbetsmarknaden. Individer kan skilja sig åt på andra sätt, vilket påverkar deras kapitalavkastning. Om höga kapitalinkomster är en konsekvens av förmåga, tur eller omständighet snarare än ansträngning kan ett skift mot kapitalinkomstbeskattning och lägre arbetsinkomstbeskattning öka effektiviteten i skattessystemet. Detta eftersom skattessystemet vill beskatta förmåga, tur och omständighet snarare än ansträngning.¹⁴ Dessutom bör överavkastning, dvs. avkastning utöver normalavkastningen, beskattas eftersom en skatt på överavkastning inte snedvrider beteende och därför utgör en effektiv skatt. Ett annat skäl som förts fram är att beskattning av sparande indirekt uppmuntrar individer till att fortsätta arbeta i högre åldrar när de är som mest produktiva.¹⁵ I ett dualt skattesystem motiveras även kapitalinkomstbeskattning av att den minskar incitamenten av att omvandla arbetsinkomst till kapitalinkomst.¹⁶ Även om det finns effektivitetsargument enligt senare forskning för att beskatta kapitalinkomster är det fortfarande så att kapitalbeskattning påverkar investeringar, internationella kapitalflöden och ekonomisk tillväxt och därför inte bör vara alltför hög eller avvika från andra länders skattenivå.

Från ovanstående resonemang drar vi följande lärdomar för utformningen av skattessystemet i praktiken:

1. Skattesatsen på förvärvsinkomst (inkomst av tjänst eller enskild näringsverksamhet) bör i princip vara enhetlig, dvs. en och densamma, oberoende av inkomst.
2. Omfördelning av inkomster bör ske genom ett enhetligt skatteavdrag samt genom ersättningar och bidrag.

¹⁴ Banks och Diamonds (2010).

¹⁵ Erosa och Gervais (2002).

¹⁶ Christiansen och Tuomala (2008).

3. Momsen bör vara enhetlig.¹⁷
4. Kapitalinkomster bör beskattas enhetligt. Detta gäller även avkastningen (hyresvärdet) av ägt boende.
5. Kapital- och förvärvsinkomster bör i princip beskattas likformigt.

Vinsterna av en likformig beskattning av kapital- och förvärvsinkomster måste vägas mot vinsterna av en låg beskattning av kapitalinkomster. Lika beskattning av kapital- och förvärvsinkomster gör skattesystemet enklare och tydligare och eliminerar snedvridningar som olika beskattning medför (inklusive 3:12-reglerna). Låg beskattning av kapitalinkomster ger ökad samhällsekonomisk effektivitet.¹⁸ Vi gör avvägningen att kapital- och förvärvsinkomster i princip bör beskattas likformigt.

Den skattereform som genomfördes i två steg 1990 och 1991 och som kallades ”århundradets skattereform” hade som övergripande mål bl.a. ”...att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektiv beskattning samtidigt som fördelningspolitiska mål uppfylls. ... En likvärdig behandling av arbetsinkomster och inkomster av kapital skall komma till stånd.”¹⁹ Det innebar att arbetsinkomster och kapitalinkomster beskattades praktiskt taget lika (utom för dem med de högsta arbetsinkomsterna, uppskattningsvis 15 procent, som fick betala en statlig skatt på 20 procent utöver kommunalskatten på omkring 30 procent). För kapitalinkomster var skatten enhetlig och uppgick till 30 procent. Fastighetsskatten på småhus var beräknad så att den skulle motsvara 30 procents skatt på hyresvärdet. Även momsen var enhetlig och låg på 25 procent.

Med andra ord utformades skattesystemet i linje med de fem slutsatserna ovan. Därefter har systemet urholkats. Den högsta marginalskatten på förvärvsinkomster höjdes 1995 med 5 procentenheter (och sänktes i år med 5 procentenheter), fastighetsskatten sänktes kraftigt 2008, skattesatserna på olika slag av kapitalinkomster har successivt differentierats, momsen likaså, jobbskatteavdrag har införts och successivt höjts i flera steg, m.m.

5 Förändringar av nuvarande skattesystem

Det skattesystem som vi analyserar i det följande är i sina huvuddrag detsamma som skapades med skattereformen 1990/91. Vårt syfte är dock inte att föreslå ett visst bestämt skattesystem, särskilt inte i alla detaljer, utan att visa att det är möjligt att reformera det nuvarande skattesystemet så att det blir enklare och samhällsekonomiskt effektivare samtidigt som inkomstfördelningen och skatteintäkterna är praktiskt taget oförändrade. Ett antal olika delar i skattesystemet är utelämnade, som punktskatter och bolagsbeskattningen. Dessutom diskuterar vi inte övergången från det gamla till det nya systemet, t.ex. när det gäller bostadsbeskattningen.

Vi analyserar två alternativ, A och B, som skiljer sig när det gäller skattesatserna på förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Syftet är att visa att det finns mer än ett sätt att utforma skattesystemet med samma principer, inkomstfördelning och skatteintäkter.

¹⁷ Argumentet gäller både skattesatsen och skattebasen. I denna rapport beaktas bara skattesatsen då valet av skattebasen i hög grad styrs av EUs momsdirektiv.

¹⁸ Man kan argumentera på samma sätt för en låg beskattning av humankapital. Det skulle innebära att den del av förvärvsinkomsten som utgörs av avkastning på humankapitalet ska beskattas lågt, vilket skulle medföra en regressiv skatteskala för förvärvsinkomst.

¹⁹ Prop. 1989/90:110, s. 294.

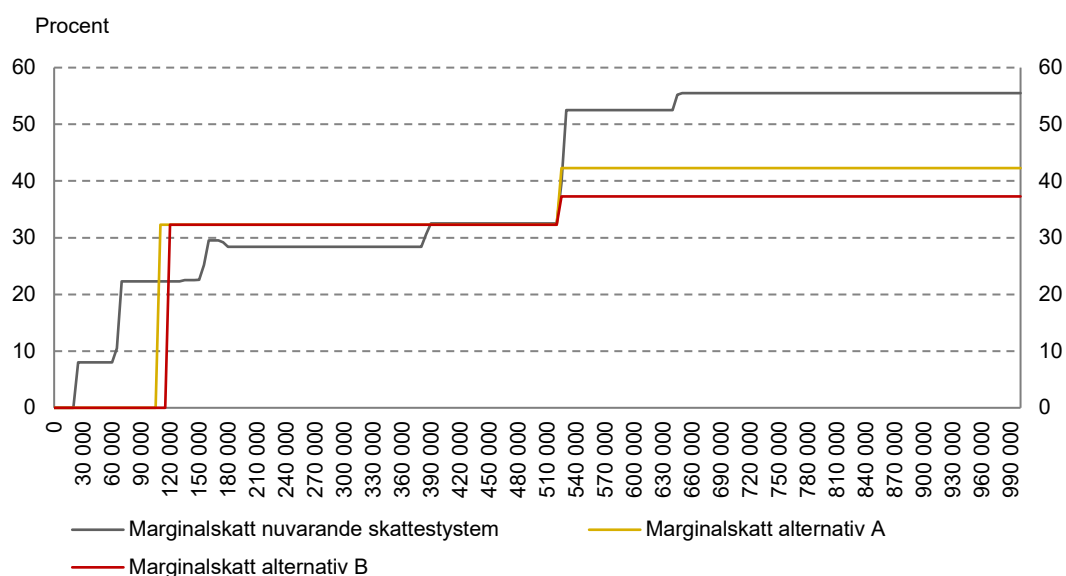
Förvärvsinkomst, pension och beskattningsbara ersättningar

- Statlig skatt på 10 procent i alternativ A och 5 procent i alternativ B.
- Jobbskatteavdrag, grundavdrag och förhöjt grundavdrag avskaffas, och ersätts av ett enhetligt skatteavdrag från all skatt på beskattningsbara förvärvsinkomster och pensioner på 0,75 prisbasbelopp (pbb) (35 475 kronor år 2020) i alternativ A och 0,79 pbb (37 367 kr) i alternativ B.

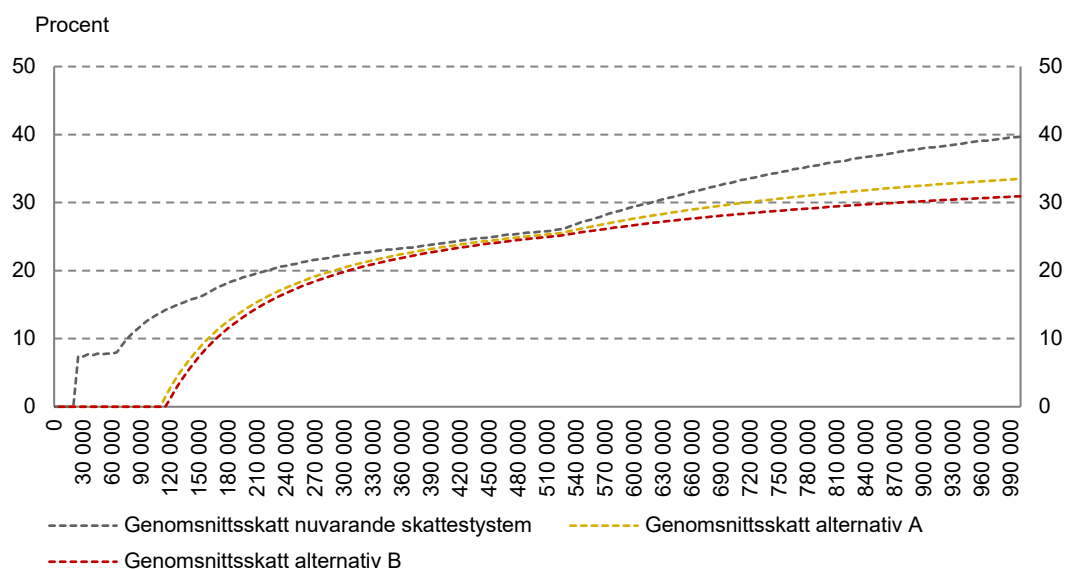
Diagram 5.1 visar marginals-katten och den genomsnittliga skatten för förvärvsarbetande i de bägge alternativen jämfört med nuvarande skattesystem.

Diagram 5.1 Marginalskatt och genomsnittsskatt för arbetstagare efter årsinkomst

Marginalskatt



Genomsnittsskatt



Källa: Ekonomifakta (2020), FASIT och egna beräkningar. Diagrammet rättades den 24 juni 2020.

Av diagrammet framgår att skattesystemet blir betydligt enklare med enbart två marginalsatser jämfört med nuvarande system som har flera marginalsatser. Att nuvarande grund- och jobbskatteavdrag tas bort och ersätts med ett enhetligt skatteavdrag från både kommunal och statlig skatt på alla beskattningsbara inkomster och pensioner bidrar också till att göra skattesystemet enklare och mer transparent. Avdragets storlek är anpassat för att bibehålla inkomstfördelningen och skatteintäkten.

Skattesatserna på statlig skatt sänks för att minska skattekilarna och för att uppnå större likformighet med kapitalinkomstbeskattningen. Den statliga skatten över en viss nivå behövs för att bibehålla inkomstfördelningen.

Ändringarna innebär att marginalsatserna särskilt minskar bland personer med låga (< 120 000 kr) och höga (> 520 000 kr) arbetsinkomster. För personer med arbetsinkomster mellan 120 000 och 520 000 ökar eller minskar marginalsatserna något. För dessa personer minskar dock den genomsnittliga skatten som betalas på arbetsinkomster. Ändringarna innebär också att den maximala skattekillen mellan vad arbetsgivaren betalar och vad arbetstagaren får efter moms minskar från nuvarande 74 procent till 65 eller 62 procent beroende på skattesatsen på den statliga inkomstskatten.

Kapitalinkomst

- Enhetlig skatt på 30 procent i alternativ A och 35 procent i alternativ B.
- 3:12-reglerna ändras genom att hela kapitalinkomsten tas upp till beskattning i stället för två tredjedelar.

För att skapa en likformig beskattning av kapital- och förvärvsinkomster, och samtidigt förenkla beskattning av kapitalinkomster, föreslås en enhetlig beskattning av kapitalinkomst. Skattesatsen på 30 procent i alternativ A gör att marginalsatserna på förvärvsinkomst under skiktgränsen för statlig skatt och kapitalinkomst blir ungefär lika. I alternativ B blir marginalsatserna över skiktgränsen ungefär lika med kapitalinkomstskatten. 3:12-reglerna ändras för att minska incitamenten för inkomstomvandling.

Bostadsbeskattning

- Enhetlig bostadsskatt på löpande avkastning och värdestegring på småhus, bostadsrätt och ägarlägenhet. Avkastningen beräknas på taxeringsvärdet²⁰ som ett tioårigt glidande medelvärde av statslåneräntan (= schabloniserat hyresvärde = 1,24 procent) + 2 procent (schabloniserad värdeökning) och skattesatsen är 30 procent per år utan takbegränsning i alternativ A och 35 procent i alternativ B.²¹ År 2020 uppskattas bostadsskatten till 0,97 procent av taxeringsvärdet i alternativ A och 1,13 procent i alternativ B.
- Vid försäljning beskattas faktisk reavinst med gällande kapitalvinstskattesats. Från reavinsten görs avdrag med tidigare inbetald löpande reavinstskatt. Om den justerade reavinsten understiger en reavinst motsvarande 2 procent per år ges avdragsrätt.

²⁰ För bostadsrätter används beräknade taxeringsvärden, se Finanspolitiska rådet (2019).

²¹ Förändringen innebär att halverad fastighetsavgift tas bort liksom skattebefrielsen för nya småhus.

- Nuvarande begränsningsregel – som gäller pensionärer och de med sjuk- och aktivitetsersättning – om högst 4 procent av disponibel inkomst i löpande beskattning behålls.
- Skatten på hyresfastigheter och bostadsrättsföreningar tas bort.
- Ingen ränta läggs på uppskjuten kapitalvinst på bostad.

Ägda bostäder beskattas likformigt i förslaget. Liksom i ISK beskattas en schabloniserad avkastning löpande, men vårt förslag innebär att den schabloniserade värdeökningen korrigeras vid försäljning så att den verkliga nominella värdeökningen blir beskattad. Anledningen till att behålla beskattning av faktisk kapitalvinst när det gäller bostäder är att historiska vinster annars skulle bli obeskattade. Dessa uppgår till hundratals miljarder kronor.²² De är delvis resultatet av avskaffandet av förmögenhetsskatten och sänkningen av fastighetsskatten. Vi anser att det inte finns någon anledning att eftersänka den latent skatteskulden på mycket stora och oförtjänta kapitalvinster.

Man kan diskutera om beskattningen av ISK och beskattningen av kapitalvinster på bostäder blir likformig. Vårt förslag innebär att kapitalvinster på bostäder beskattas som kapitalvinster på finansiella tillgångar. Rådet har tidigare analyserat skillnaden i kapitalvinstbeskattning av ISK och av aktier utanför ISK och funnit att den kan vara likformig bland annat med hänsyn till den större risken med ISK.²³ Schablonbeskattningen innebär att skatt utgår även under år då innehavet minskar i värde medan endast faktisk värdeökning beskattas utanför ISK. Den effektiva skatten på kapitalvinster på aktier utanför ISK är dessutom i allmänhet lägre än den nominella skattesatsen. Det beror på att kapitalvinsten beskattas vid försäljning. Ägaren kan därmed få avkastning på historiska obeskattade kapitalvinster. På samma sätt får ägaren av en ägd bostad avkastning på historiska obeskattade kapitalvinster. Den effektiva beskattningen av historiska kapitalvinster blir lägre ju långvarigare innehavet är.

En ytterligare faktor är att bostadsskatten blir stabilare och därmed mera förutsägbar än i ISK genom att den baseras på ett glidande medelvärde av statslåneräntan och genom att taxeringsvärdet varierar lite i förhållande till värdet på finansiella tillgångar.

Skatten på hyresfastigheter som missgynnar hyresrätten i förhållande till ägd bostad tas bort. Om beskattningen av bostadsrätt ska vara likformig med beskattning av småhus och ägarlägenhet krävs att skatten på bostadsrättsföreningar också tas bort.

Mervärdesskatt

- Enhetlig moms på 21 procent.

Momsskattesatsen är anpassad så att momsintäkterna ska vara ungefär oförändrade.

²² Enligt Boverket (2014) uppgick den latent skatteskulden på ackumulerade kapitalvinster på småhus och bostadsrätter till 686 mdkr 2013.

²³ Se kapitel 6 i Svensk finanspolitik 2018.

6 Effekter av förändringarna i skattesystemet

Vi analyserar effekterna av ändringarna i skattesystemet i två steg. I det första steget beräknas effekterna utan anpassning, dvs. när allas beteende är oförändrat. Detta görs med hjälp av mikro-simuleringsmodellen FASIT (se fördjupningsruta 6.1).²⁴ Modellen gör det möjligt att beräkna hur förändringar i skatter, avgifter och transfereringar påverkar de disponibla inkomsterna, skatteintäkterna och inkomstfördelningen. I det andra steget fångas även effekterna på arbetsutbud och arbetsintensitet upp. Detta görs med hjälp av FASIT och en kompletterande arbetsutbudsmodell.²⁵ Förändringar i skattesystemet ändrar individers, hushålls och företags beslut och därigenom resursanvändningen i hela ekonomin. Det är troligt att de även påverkar tillväxten. Vi saknar verktyg för att fånga alla dessa effekter på detaljerad nivå. De effekter som fångas av FASIT i kombination med arbetsutbudsmodellen är alltså bara en del av effekterna av skattereformen. Det finns anledning att anta att de positiva effekterna på den samhällsekonomiska effektiviteten, mätt med en ökning av BNP, underskattas. Vi återkommer till detta nedan.

6.1 Effekter utan anpassning

Analysen utgår från KI:s bild av det ekonomiska läget i oktober 2019 och en framskrivning till 2020 med den då aktuella prognosen, samt prognoser från bl.a. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Detta innebär att utgångsläget är ett slags normalläge 2020 utan coronakris. Att simulera skattereformens effekter i en ekonomi som präglas av det ekonomiska läget under coronakrisen vore knappast rättvisande.

För att särskilja hur förändringarna i förvärvsinkomst-, kapitalinkomst-, bostads- och mervärdesbeskattningen påverkar disponibel inkomst, skatteintäkter och inkomstfördelning redovisas effekterna först separat och sedan sammantagna.

Fördjupningsruta 6.1 FASIT-modellen

Offentligfinansiella effekter och fördelningseffekter analyseras med hjälp av FASIT-modellen. FASIT (Fördelnings-Analytiskt Statistiksystem för Inkomster och Transfereringar), är en statistisk modell för att beräkna effekterna av förändringar i skatte-, avgifts- och transfereringssystemen. Modellen har utvecklats av SCB i samarbete med Finansdepartementet. Grunden för FASIT är en databas baserade på ett registerbaserat urval, STAR. Databasen kopplas samman med skatte-, ersättnings-, transfereringsregler. Urvalet kompletteras med uppgift om partner och barn. STAR består av ca 700 000 urvalspersoner eller bostadshushåll. Efter komplettering av bostadshushållet består STAR av ca 2 000 000 individer och 930 000 familjehushåll.

I FASIT kan inkomster, skatter, bidrag och ersättningar för varje individ och hushåll som ingår i datasetet beräknas. De data som används är ett urval, varför vikter används för att överföra beräkningarna till hela befolkningen. Genom att göra beräkningarna med och utan regelförändringar kan bland annat förändringar av offentliga inkomster och utgifter, samt förändringar av hushållens disponibla inkomster till följd av regelförändringar beräknas.

²⁴ Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar (FASIT), <https://www.scb.se/contentassets/d7704144acfc4ea3baf69ae54251474b/produktfolder-fasit.pdf>.

²⁵ SCB (2017), Finansdepartementet (2009), Ericson, m.fl. (2015).

I denna rapport används FASIT 2017.V4. Beräkningar som görs med FASIT tar inte hänsyn till eventuella beteendeförändringar till följd av effekterna av de regelförändringarna som simuleras.

6.1.1 Ändrad beskattning av förvärvsinkomst

Effekterna av den ändrade beskattningen av förvärvsinkomst på offentliga finanser, disponibel inkomst och inkomstfördelningen framgår av tabell 6.1.

Tabell 6.1 Effekter av ändrad beskattning av förvärvsinkomst, mdkr

| | (A) | (B) |
|--|--------|--------|
| Slutlig skatt | -54,4 | -79,6 |
| <i>Kommunal skatt</i> | 88,7 | 88,7 |
| <i>Statlig skatt</i> | -25,5 | -38,6 |
| <i>Skatteavdrag</i> | -121,3 | -133,7 |
| Skattefria transf. | 0,9 | 0,9 |
| Disponibel inkomst | 55,3 | 80,4 |
| Indirekta skatter | 5,1 | 7,4 |
| Disponibel inkomst efter indirekta skatter | 50,2 | 73,1 |
| Offentlig budgeteffekt | -48,4 | -71,3 |
| Gini (referensvärde 0,311) | 0,314 | 0,316 |

Anm.: Offentlig budgeteffekt är beräknad som summan av förändringarna i slutlig skatt, skattefria transfereringar och indirekta skatter. En mera utförlig tabell finns i appendix B.

Källa: FASIT och egna beräkningar.

Sänkningen av den statliga inkomstskatten minskar, som väntat, skatteintäkterna och ökar hushållens disponibla inkomster. Eftersom ändringen gynnar personer med relativt höga arbetsinkomster ökar Ginikoefficienten något. Även borttagandet av grundavdraget och införandet av ett nytt enhetligt skatteavdrag minskar skatteintäkterna. Förändringar innebär dock ökade kommunala skatteintäkter, vilket innebär att minskningen av skatteintäkterna blir betydligt mindre än den totala utgiften för skatteavdraget. Förändringarna i inkomstbeskattning ökar slutligen hushållens disponibla inkomster och Gini-koefficienten stiger något.

6.1.2 Ändrad kapitalinkomstbeskattning

Effekterna av ändrad kapitalinkomstbeskattning framgår av tabell 6.2.

Tabell 6.2 Effekter av ändrad kapitalinkomstbeskattning, mdkr

| | (A) | (B) |
|--|-------|-------|
| Slutlig skatt | 9,5 | 25,3 |
| Skattefria transf. | 0,0 | 0,0 |
| Disponibel inkomst | -9,5 | -25,3 |
| Indirekta skatter | -0,6 | -1,6 |
| Disponibel inkomst efter indirekta skatter | -8,8 | -23,7 |
| Offentlig budgeteffekt | 8,8 | 23,7 |
| Gini (referensvärde 0,311) | 0,309 | 0,304 |

Anm.: Kolumn (A) visar effekten av att hela kapitalinkomsten tas upp till beskattning i 3:12 i stället för 2/3 som gäller idag, med dagens kapitalskattesats 30 procent. Kolumn (B) visar förändringen i 3:12 men med kapitalskatt om 35 procent. Offentlig budgeteffekt är beräknad som summan av förändringarna i slutlig skatt, skattefria transfereringar och indirekta skatter.

Källa: FASIT och egna beräkningar.

I kolumn (A) har 3:12-reglerna förändrats så att kapitalskatten blir likformig och lika med den generella skattesatsen på 30 procent. Detta leder till ökade skatteintäkter med nästan 10 mdkr. I kolumn (B) har dessutom den enhetliga kapitalskattesatsen höjts till 35 procent. I detta fall ökar

skatteintäkterna med 25 mdkr. Regelförändringen ger upphov till något lägre konsumtion, vilket leder till lägre momsintäkter. Disponibel inkomst minskar därför något mindre än vad de direkta skatterna ökar. Det går inte att beräkna ökade skatteintäkter av en höjd skattesats från 25 till 30 och 35 procent på kapitalvinster på onoterade aktier, varför dessa inte är inkluderade.

6.1.3 Ändrad bostadsbeskattning

Den ändrade bostadsbeskattningen medför en ökning av skatteintäkterna från småhus med 23 mdkr och från bostadsrätter med 18 mdkr i alternativ A och med 29 respektive 21 mdkr i alternativ B (tabell 6.3). Begränsningsregeln minskar de löpande skatteintäkterna och ökade bostadsbidrag belastar de offentliga finanserna. Sammantaget innebär den ändrade bostadsbeskattningen att den offentliga budgeten förstärks med 37 mdkr i alternativ A och med 45 mdkr i alternativ B.

Tabell 6.3 Effekter av ändrad bostadsbeskattning, mdkr

| | (1) | (2) | (3) | (4) | (5) | (6) | (7) |
|--|--------------|-------|-------------------|-------|---------------------------|-------------------------|-------|
| | Skatt småhus | | Skatt bostadsrätt | | Slopad uppskovs- ränta | Sammantagna effekter | |
| | (A) | (B) | (A) | (B) | (A, B) | (A) | (B) |
| Slutlig skatt | 22,9 | 28,8 | 18,3 | 21,2 | -1,3 | 39,9 | 48,7 |
| <i>Bostadsskatt</i> | 26,7 | 33,8 | 19,9 | 23,3 | | 46,6 | 57,1 |
| <i>Begränsningsregel</i> | -3,6 | -4,9 | -1,6 | -2,0 | | -5,2 | -6,9 |
| Skattefria transf. | 0,1 | 0,2 | 0,7 | 0,8 | | 0,8 | 1,0 |
| Disp. ink. | -22,8 | -28,6 | -17,8 | -20,6 | 1,3 | -39,2 | -47,9 |
| Indirekta skatter | -2,2 | -2,7 | -1,7 | -2,0 | 0,1 | -3,7 | -4,5 |
| Disponibel inkomst efter indirekta skatter | -20,6 | -25,9 | -16,1 | -18,7 | 1,2 | -35,5 | -43,3 |
| Offentlig budgeteffekt | 20,9 | 26,2 | 17,3 | 20,1 | -1,2 | 37,0 | 45,1 |
| Gini (referensvärde 0,311) | 0,310 | 0,310 | 0,311 | 0,311 | 0,311 | 0,310 | 0,310 |

Anm.: Offentlig budgeteffekt är beräknad som summan av förändringarna i slutlig skatt, skattefria transfereringar och indirekta skatter.

Källa: FASIT och egna beräkningar.

Det bör noteras att förändrade skatteintäkter av realiserade kapitalvinster på bostäder inte ingår i tabellen. Omedelbart efter reformen av bostadsbeskattningen kommer intäkterna av skatt på kapitalvinster på bostäder att vara ungefär oförändrade, eftersom det är historiska kapitalvinster som beskattas med samma skattesats som i nu gällande system. I takt med att bostadsstocken omsätts kommer dock intäkterna av historiska kapitalvinster att sjunka eftersom kapitalvinster som uppkommer efter reformen schablonbeskattas löpande och dessa skatteutgifter dras av från kapitalvinsterna så att endast övervinster beskattas.

6.1.4 Enhetlig moms

Den enhetliga momsskattesatsen har som nämndes ovan satts så att momsintäkterna ska vara i stort sett oförändrade. Den enhetliga momsskattesatsen på 21 procent ger staten högre intäkter på 4 mdkr och hushållen en motsvarande minskning av disponibel inkomst (tabell 6.4).²⁶

²⁶ Den inkomst- och intäktsneutrala skattesatsen är ca 20,7 procent.

Tabell 6.4 Effekterna av enhetlig moms på 21 procent, mdkr

| | Moms 21 procent |
|--|-----------------|
| Slutlig skatt | 0,0 |
| Skattefria transf. | 0,0 |
| Disponibel inkomst | 0,0 |
| Indirekta skatter | 3,9 |
| Disponibel inkomst efter indirekta skatter | -3,9 |
| Offentlig budgeteffekt | 3,9 |

Anm.: Offentlig budgeteffekt är beräknad som summan av förändringarna i slutlig skatt, skattefria transfereringar och indirekta skatter.
Källa: FASIT och egna beräkningar.

6.1.5 Totala effekter utan anpassning

Tabell 6.5 redovisar de totala effekterna av ändringarna i beskattningen utan några förändringar i arbetsutbud och arbetsprestation. Som framgår påverkar skatteändringarna totalt sett varken de offentliga finanserna, hushållens disponibla inkomster eller inkomstfördelningen mätt med Gini-koefficienten i någon större utsträckning. Utan förändringar i utbud och efterfrågan på olika marknader (allmänna jämviktseffekter) medför skatteförändringarna endast en omfördelning av inkomster mellan den offentliga sektorn och hushållen samt inom den offentliga sektorn och mellan olika hushåll.

Tabell 6.5 Totala effekter av ändrad beskattning, mdkr

| | (A) | (B) |
|--|--------|--------|
| Beskattningsbar inkomst | 273,7 | 273,7 |
| Slutlig skatt | -4,1 | -4,6 |
| <i>Kommunal skatt</i> | 88,7 | 88,7 |
| <i>Statlig skatt</i> | -25,5 | -38,6 |
| <i>Skatteavdrag</i> | -121,3 | -133,7 |
| <i>Bostadsskatt</i> | 46,3 | 57,1 |
| <i>Skattereduktion bostadsskatt</i> | -3,8 | -5,2 |
| <i>Kapitalskatt</i> | 8,9 | 24,7 |
| <i>Skattereduktion kapitalskatt</i> | -1,0 | -1,0 |
| Skattefria transfereringar | 1,8 | 1,9 |
| Disponibel inkomst | 5,7 | 6,3 |
| Indirekta skatter | 4,6 | 5,1 |
| Disponibel inkomst efter indirekta skatter | 1,1 | 1,2 |
| Offentlig budgeteffekt | 2,2 | 2,4 |
| Gini (referensvärde 0,311) | 0,310 | 0,309 |

Anm.: Offentlig budgeteffekt är beräknad som summan av förändringarna i slutlig skatt, skattefria transfereringar och indirekta skatter.
Källa: FASIT och egna beräkningar.

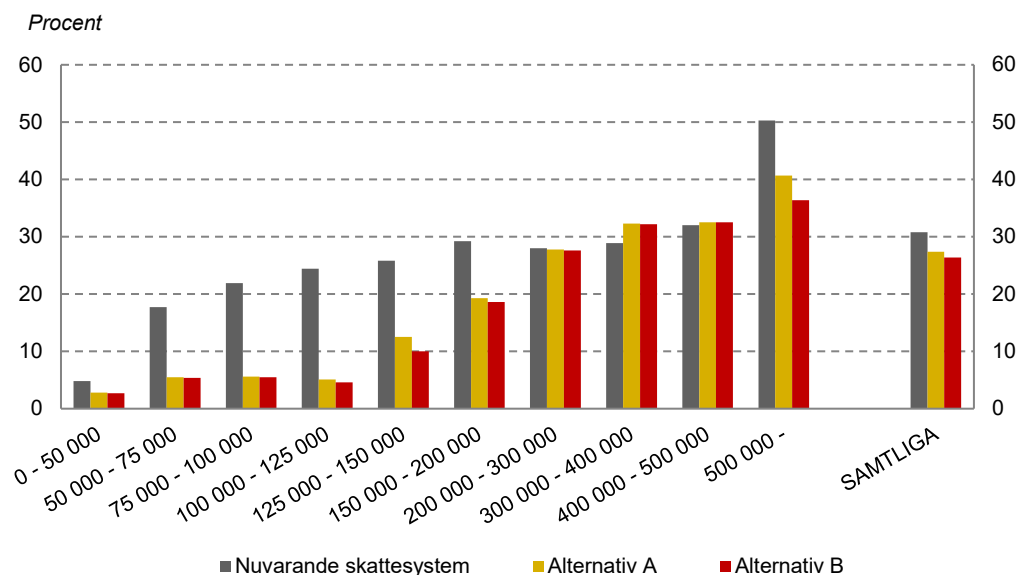
6.1.6 Marginaleffekter

Vi konstaterade inledningsvis att skattekillen på förvärvsinkomster med nuvarande skattesystem kan vara så hög som 74 procent. Skattekillen är som sagt skillnaden mellan vad en arbetsgivare betalar och vad en arbetstagare får efter skatt inklusive moms på marginalen. Skillnaden förklaras av sociala avgifter, som arbetsgivaren betalar in, kommunal och statlig skatt, som dras från bruttolönen som källskatt för en löntagare, samt momsen, som arbetstagaren betalar på konsumtionen av varor och tjänster och som i dagsläget är maximalt 25 procent. Men margineffekten kan även beräknas på andra sätt. Vi redovisar här jämförelser mellan nuvarande margineffekter och margineffekter med ändringar i skattesystemet på tre sätt och i olika inkomstintervall.

I diagram 6.1 beräknas margineffekten på förvärvsinkomst i olika inkomstintervall före respektive efter regelförändringarna. Margineffekten beräknas som den del av en inkomstökning på

1 000 kronor som går bort i skatt. Marginaleffekten sänks betydligt för inkomster upp till 200 000 kr. I intervallet 400 000–500 000 är marginaleffekten ungefär oförändrad eller något högre och minskar däröver. Sett över samtliga individer 20–64 år minskar marginaleffekten med drygt 3,3 respektive 4,3 procentenheter i alternativ A respektive B.

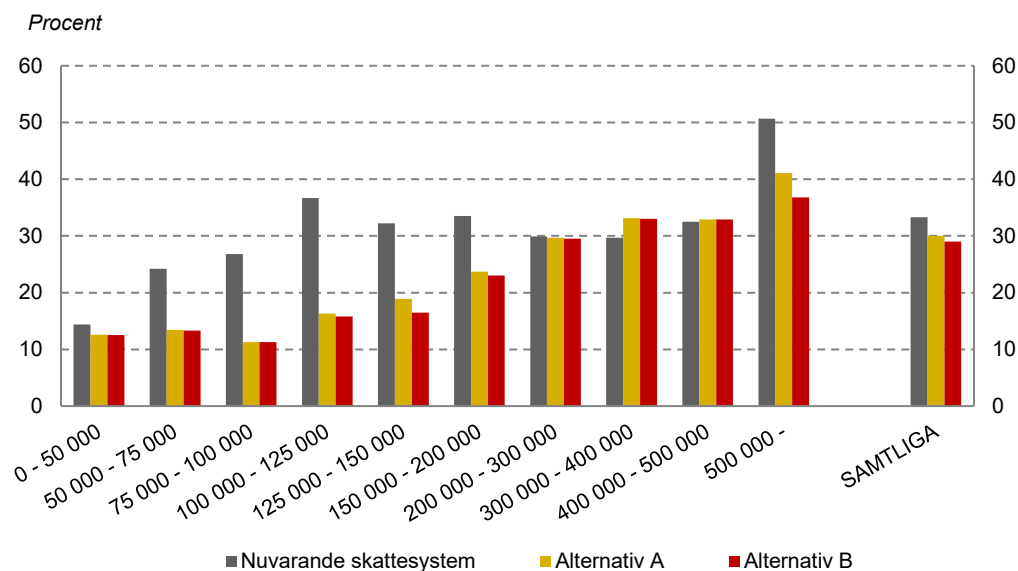
Diagram 6.1 Marginalskatteeffekt, sammanräknad förvärvsinkomst, 20–64 år



Källa: FASIT och egna beräkningar.

I diagram 6.2 beräknas i stället marginaleffekten på disponibel inkomst. I detta begrepp tas även hänsyn till att den förändrade inkomsten kan få följd effekter på transfereringar m.m.

Diagram 6.2 Marginalskatte- och bidragseffekt, sammanräknad förvärvsinkomst, 20–64 år



Anm.: Diagrammet visar marginaleffekten på disponibel inkomst av en ökning av förvärvsinkomst med 1000 kr.

Källa: FASIT och egna beräkningar.

Liksom för marginaleffekten på förvärvsinkomster minskar marginaleffekten på disponibel inkomst betydligt i lägre inkomstintervall och är ungefär oförändrad för inkomster i intervallet 400 000–500 000 kr. Sett till samtliga individer minskar marginaleffekten med 3,4 respektive 4,4

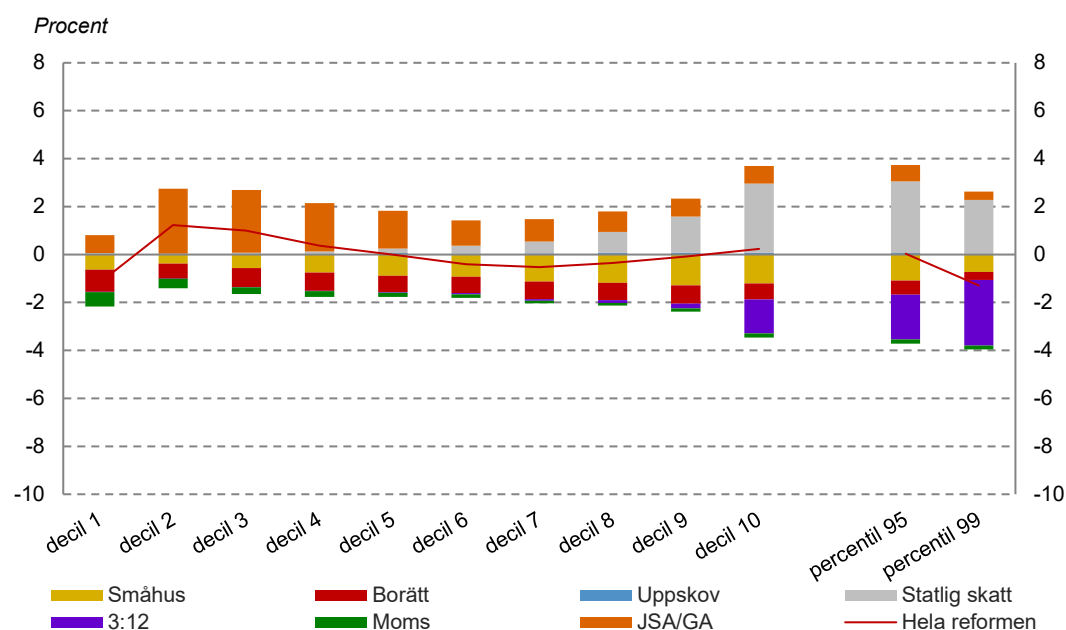
procentenheter. För individer i inkomstintervallet 300 000–400 000 kronor ökar margineffekterna något. Det gäller både alternativ A och B och hänger samman med förenklingen av grundavdraget och skatteavdraget.

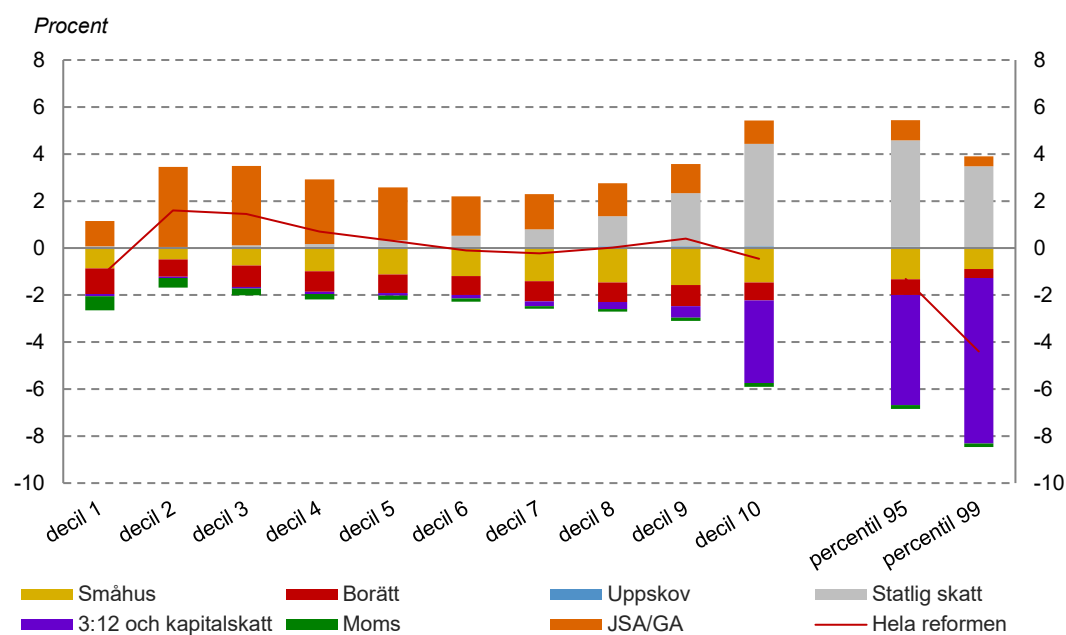
Det är dock värt att notera att genomsnittsskatten i detta inkomstintervall blir lägre i bägge alternativen (diagram 5.1). Både marginal- och genomsnittsskatt påverkar individers val och beteende. Marginalskatten påverkar både beslut om att börja arbeta, dvs. den extensiva marginalen, och beslut om att arbeta flera timmar, dvs. den intensiva marginalen. En sänkt marginalskatt tenderar således att öka arbetsutbudet både genom att fler arbetar för en given nettolön och genom att de som är sysselsatta arbetar fler timmar. En sänkt genomsnittsskatt har däremot motsatta effekter på de båda marginalerna. Den lockar fler att arbeta, men lockar de som är sysselsatta att arbeta färre timmar till förmån för mera fritid (en ren inkomsteffekt). Förändringar i genomsnittsskatten påverkar troligen beslut mer i den nedre delen av fördelningen där beslut om huruvida man ska delta på arbetsmarknaden kan vara relevanta, medan marginalskatten påverkar beslut i övre delen av fördelningen. Empiriska studier tenderar att finna att den extensiva elasticiteten är större än den intensiva.

Diagram 6.3 ger en detaljerad bild av effekterna på fördelningen av disponibla inkomster i alternativ A och B. Dessutom framgår i vilken mån som olika skatteförändringar var och en för sig bidrar till att öka eller minska den disponibla inkomsten. Den heldragna kurvan i diagrammet visar den sammanlagda effekten på disponibel inkomst efter indirekta skatter i olika decilgrupper. Inkomstfördelningen förändras egentligen bara genom att inkomsten i decilgrupp 2 och 3 ökar med en eller ett par procent, särskilt i alternativ B där skatteavdraget är större. I decilgrupp 10 med de högsta inkomsterna är effekten inom gruppen splittrad. Den översta procenten i inkomstfördelningen får i genomsnitt 4 procent lägre disponibelinkomst jämfört med ungefär en halv procent minskning för decilgruppen som helhet, vilket beror på att denna grupp i högre grad utnyttjar 3:12-reglerna. Decilgrupp 1 med den lägsta inkomsten får en lägre inkomst, men gruppen är heterogen och effekten är svårtolkad.

Diagram 6.3 Effekt på disponibel inkomst efter indirekta skatter

Alternativ A

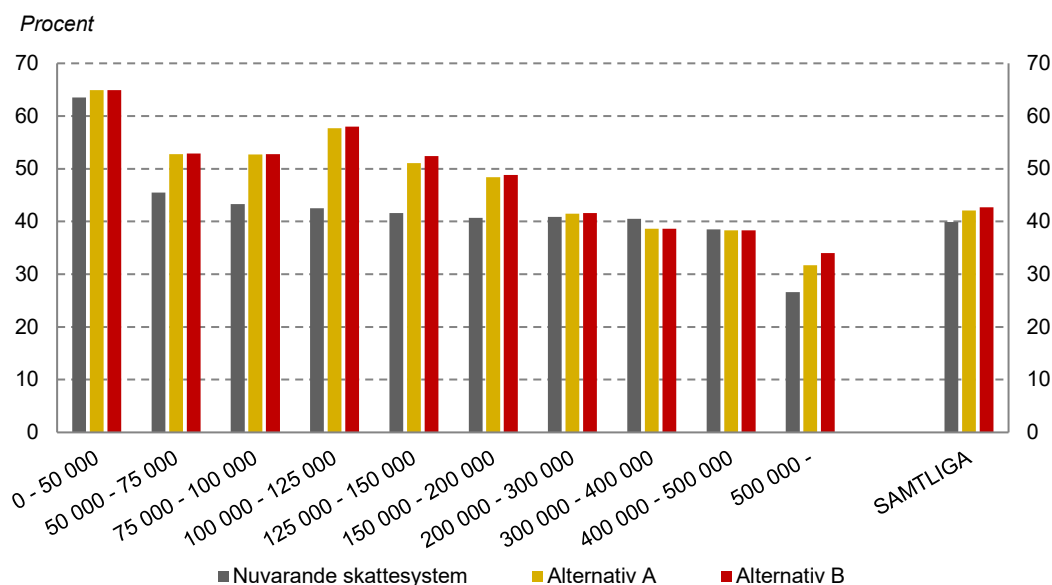


Alternativ B

Anm.: Staplarna visar olika delar av regelförändringarna separat. Linjen visar den sammanlagda effekten.

Källa: FASIT och egna beräkningar.

Diagram 6.4 visar förändringarna i utbytesgraden. Utbytesgraden visar vad arbetstagaren får i disponibel inkomst som procent av lönekostnaden. Som framgår ökar utbytesgraden väsentligt på inkomster mellan 50 000 och 200 000 kronor samt på inkomster över 500 000 kronor.

Diagram 6.4 Utbytesgraden, sammanräknad förvärvsinkomst, 20–64 år

Källa: FASIT och egna beräkningar.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att marginaleffekterna på förvärvs- och disponibelinkomst samt utbytesgraden är likartade. Marginal effekterna minskar betydligt på inkomster upp till 200 000 kronor och för inkomster över 500 000 kronor. De ökar något för inkomster mellan 300 000 kronor och 400 000 kronor, men samtidigt minskar genomsnittsskatten i detta intervall. Om något så stärker skatteändringarna incitamenten för arbete.

6.2 Effekter med arbetsutbudsanpassningar

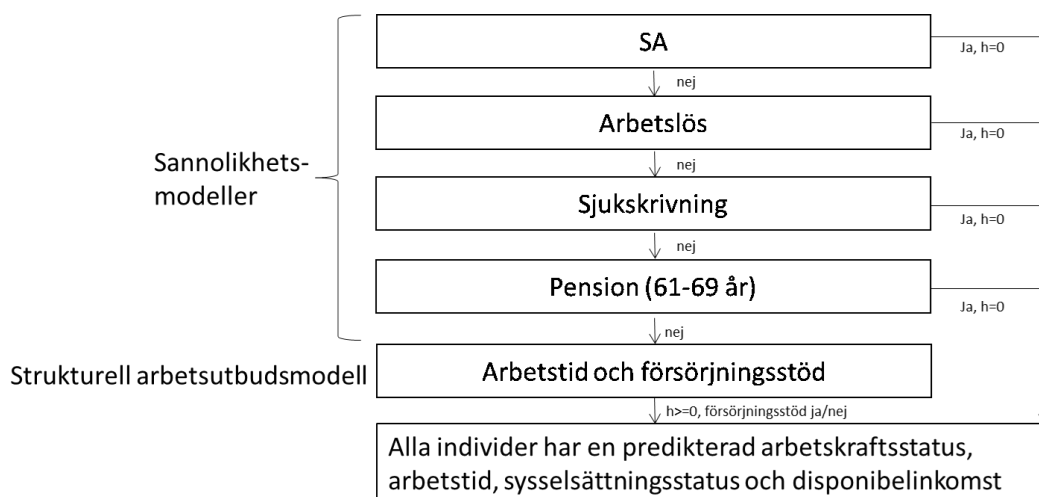
Som ett tillägg till FASIT finns en dynamisk arbetsutbudsmodell med vilken det går att studera effekter på arbetsutbudet till följd av förändringar i skatte- och transfereringssystemen. Modellen beskrivs kortfattat i fördjupningsruta 6.2.

För att utvärdera en regelförändring beräknas först arbetsutbudet under gällande regler. Sedan görs beräkningen ytterligare en gång med de förändrade reglerna. Genom att jämföra resultaten av de olika beräkningarna erhålls regeländringens effekt på arbetsutbudet. Utöver anpassning av arbetsutbudet tas också hänsyn till anpassning i timlöner (prestation). Anpassningen av timlön sker bara för de som redan arbetar, dvs på den intensiva marginalen. Prestationseffekten kan tolkas som bredare effekter utöver arbetade timmar som skatt på arbete kan ge upphov till.

Fördjupningsruta 6.2 Arbetsutbudsmodellen

Arbetsutbudsmodellen kan kort beskrivas som att den består av fyra sannolikhetsmodeller och en strukturell modell för arbetsutbud. Med hjälp av sannolikhetsmodellerna bestäms om en individ ingår i någon av följande grupper: individer med sjuk- eller aktivitetsersättning, sjukskrivna, arbetslösa eller pensionärer. I modellerna spelar ersättningsgraden och individkaraktäristiska en betydande roll. Ersättningsgraden är definierad som den disponibla inkomsten vid icke-arbete relativt disponibel inkomst vid heltidsarbete. Bland individkaraktäristika ingår exempelvis kön, ålder, civilstånd och utbildningsnivå. Om individen inte allokeras till någon av de fyra grupperna simuleras dennes arbetsutbud utifrån en tidigare estimerad strukturell arbetsutbudsmodell. På detta sätt tillskrivs varje individ i simuleringen en arbetsmarknadsstatus och ett antal arbetade timmar. För varje given regelstruktur kan på så sätt arbetsutbudet beräknas.

Diagram 6.5 Översikt arbetsutbudsmodellen



Anm.: I diagrammet är h antalet arbetade timmar.
Källa: FASIT användarhandledning (SCB).

Den strukturella arbetsutbudsmodell som används för att bestämma individers arbetsutbud är en diskret val-modell (*discrete choice*) där individer kan välja mellan 13 olika arbetstider. Den teoretiska utgångspunkten för modellen är en hushållsmodell där hushållet maximerar sin nytta med avseende på disponibelinkomst och fritid. Parametrarna i sannolikhetsmodellerna och den strukturella

modellen är på förhand estimerade med data från SCB:s undersökning av hushållens ekonomi (HEK) år 2003 och 2004. Tyvärr finns inte några mer aktuella estimat och det är svårt att avgöra om och i så fall hur de har förändrats. Vidare har den strukturella modellen estimerats separat för fyra grupper: ensamstående mödrar, ensamstående kvinnor, ensamstående män och samboende. Detta innebär att beteende och därmed effekter av regelförändringar kan skilja sig åt mellan grupperna.²⁷

Det måste igen påpekas att arbetsutbudsmodellen endast fångar en mycket liten del av alla förändringar i ekonomin som en omfattande skattereform troligen leder till. Alla som fattar beslut på grundval av ekonomiska incitament – individer, hushåll, företagare, politiker och tjänstemän i den offentliga sektorn – ändrar sina beslut. Vi antar på goda grunder att minskade skattekilar leder till högre sysselsättning, fler arbetade timmar och högre prestation, vilket delvis fångas av arbetsutbudsmodellen. Det leder också till en effektivare resursallokering, dvs. till att mer produceras med givna resurser och högre konsumentnytta. Vi antar även på goda grunder att likformig beskattning också gör att resursallokeringen blir mer effektiv. Den sänkta statliga skatten bör stimulera till ökade investeringar i utbildning, vilket bör öka framtida BNP och konsumtion. Ökad skatt på kapitalinkomst från småbolag och högre generell kapitalinkomstskatt tenderar att minska reala investeringar, vilket har motsatt effekt. Det är i praktiken omöjligt att beräkna de sammantagna effekterna. Vår bedömning, som grundas på teori och empiri, är att den är positiv.

Det bör också påpekas att vi inte beaktar den ekonomiska skatteincidensen av förändringarna i skattesystemet, dvs. vem som i slutändan bär den ekonomiska kostnaden av en skatthöjning eller kompenseras vid en skattesänkning. Man skiljer på den juridiska och ekonomiska skatteincidensen. Den juridiska skatteincidensen talar om vem som faktiskt betalar skatten till skatteverket, t.ex. att de sociala avgifterna betalas av arbetsgivaren. Den ekonomiska incidensen talar om vem som i slutändan bär den ekonomiska kostnaden. Exempelvis kan en höjning av livsmedelsmomsen fullständigt övervältras i högre livsmedelspriser och därmed bäras av konsumenterna eller delvis bäras av producenten genom att påverka priset producenten erhåller. Vem som bär den ekonomiska kostnaden beror inte på vem som betalar in skatten till skatteverket utan på hur konkurrensituationen på marknaden ser ut och utbudets respektive efterfrågans priskänslighet. Generellt sett bärs den ekonomiska kostnaden av den aktör som har svårast att anpassa sig, dvs. är mest oelastisk. I fallet med livsmedelsmomsen är det rimligt att anta att den svenska momsens inte påverkar världsmarknadspriserna på livsmedel och därför i hög grad bärs av konsumenterna. Givetvis är det den ekonomiska och inte den juridiska incidensen som är relevant för hur skatteförändringar påverkar fördelningen.

6.2.1 Arbetsutbudseffekter

Tabell 6.6 redovisar effekter av skattereformen på arbetsutbudet och på olika kategorier som inte är sysselsatta i alternativ A respektive B.

²⁷ En del av texten är direkt hämtad från SCB (FASIT användarhandledning, 2017), andra källor är Ericsson m.fl. (2009), Ericsson m.fl. (2015) och Finansdepartementet (2009).

Tabell 6.6 Förändringar i timmar, sysselsättning och BNP med arbetsutbudsanpassningar

| | (A) | (B) |
|---|-------|-------|
| Årsarbetstimmar, procent | 0,36 | 0,77 |
| Sysselsatta, procent | 0,10 | 0,27 |
| Medelarbetstid för sysselsatta, procent | 0,25 | 0,50 |
| BNP, procent | 0,32 | 0,69 |
| Arbetskraften, procent | 0,04 | 0,19 |
| Arbetslöshet, procentenheter | -0,06 | -0,08 |

Källa: FASIT och egna beräkningar.

Det första som kan noteras är att utbudseffekterna är små; det rör sig om mindre än 1 procent ökat utbud i årsarbetstimmar. Effekten på arbetsutbudet är störst på den intensiva marginalen (ungefär tvåtredjedelar). Hälften av ökningen i totala arbetstimmar sker i den lägsta inkomstkvartilen och ungefär en tredjedel i den högsta. Detta är inte förvånande då marginals-katten minskar mest för individer med låga och höga inkomster (diagram 5.1). Till följd av de små arbetsutbudseffekterna blir effekten på BNP också ganska blygsam, 0,3 respektive 0,7 procent i alternativ A och B. Man bör dock observera att även en liten men permanent nivåhöjning blir ett stort tal när den diskonteras till nuvärde. Man kan också notera att förändringen leder till minskad arbetslöshet och sjukskrivning samt färre individer med sjukersättning. Effekterna är små, men entydiga.

6.2.2 Fördelningseffekter före och efter arbetsutbudseffekter

Diagram 6.6 visar vilka effekterna är på fördelningen av disponibla inkomster utan och med arbetsutbudseffekter. Den direkta effekten visar effekten på disponibla inkomster som uppstår direkt till följd av regeländringarna utan att arbetsutbud och prestation tillåts att anpassa sig.²⁸ Den långsiktiga effekten inkluderar även de förändringar i disponibel inkomst som uppstår till följd av att arbetsutbud och prestation förändras.

Den disponibla inkomsten ökar något i decilgrupp 2 och 3 samt 9. Effekterna är mera markanta i alternativ B än A. Med arbetsutbudseffekter är mönstret detsamma, men mera accentuerat. Man kan förmoda att effekterna i decilgrupp 2 och 3 och särskilt i grupp 1 med den lägsta inkomsten främst beror på att fler väljer att arbeta eller gå upp från deltid till heltid, medan effekterna i decilgrupperna 7–9 beror på högre prestation med en given nominell arbetstid. Effekten är särskilt stor i alternativ B, där marginals-kattesänkningen är störst. Att effekterna är minst i decilgrupperna 4–6 beror förmodligen på små förändringar i marginaleffekterna för dessa grupper samtidigt som genomsnittsskatten minskar.

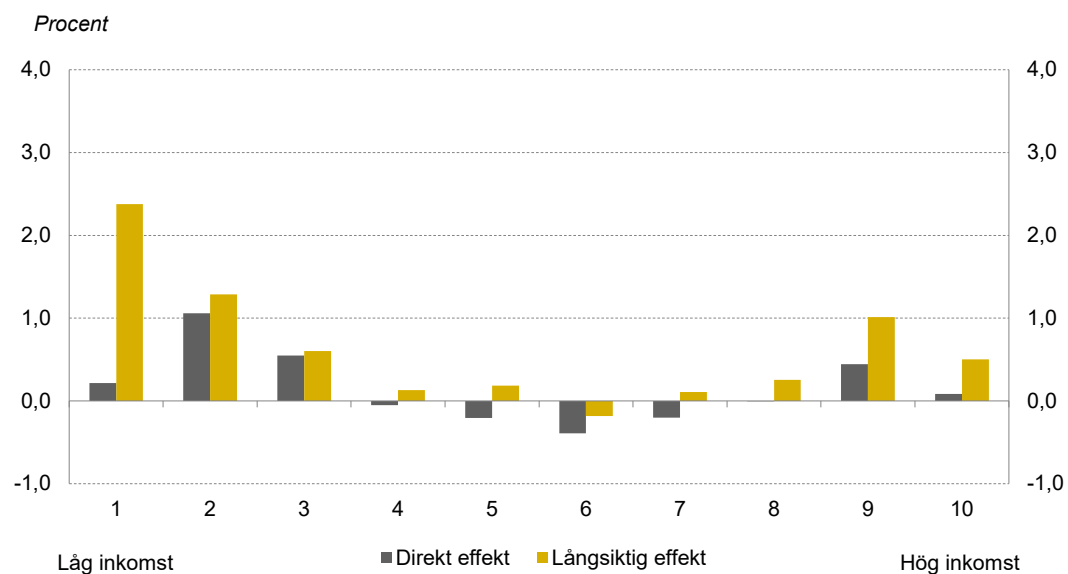
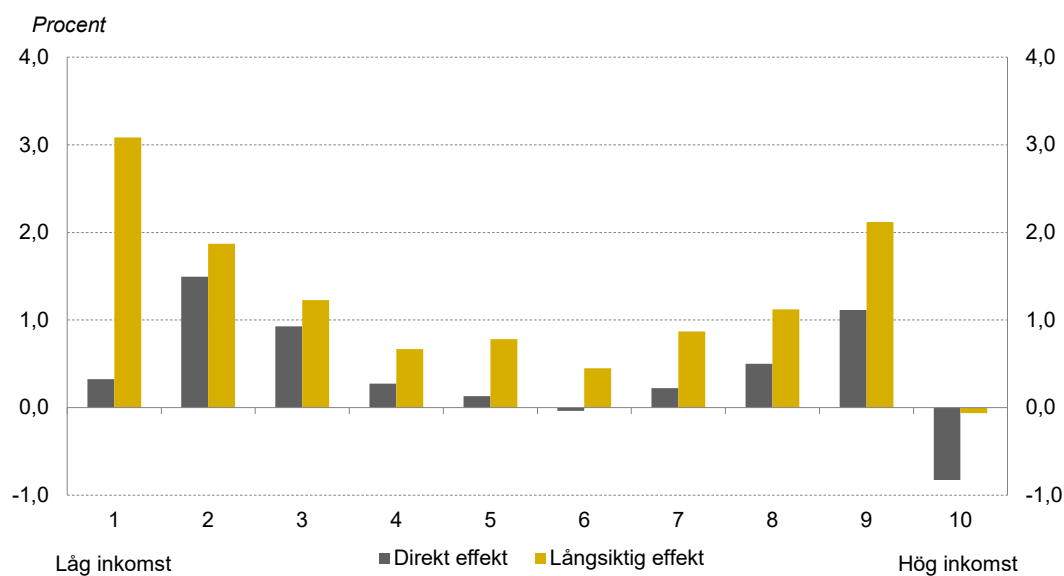
Diagram 6.7 visar effekterna på disponibel inkomst i olika åldersgrupper. De direkta effekterna på disponibel inkomst är små för de flesta grupper men efter anpassning av arbetsutbud finns en positiv effekt på disponibelinkomsten, särskilt mellan 34 och 64 år. Skillnaden mellan de direkta och långsiktiga effekterna är liten för pensionärerna. Samtidigt bör det noteras att den disponibla inkomsten ökar mest för pensionärerna.

²⁸ Den direkta effekten baseras här på ett simulerat arbetsutbud. Det innebär att storleken på effekten skiljer sig något från den effekt utan anpassning vi presenterat tidigare, men skillnaderna är mycket små.

Diagram 6.8 visar effekterna på disponibel inkomst med avseende på kön. Som framgår av diagrammet är skillnaden mellan könen mycket små. Effekten på disponibelinkomsten är större i alternativ B.

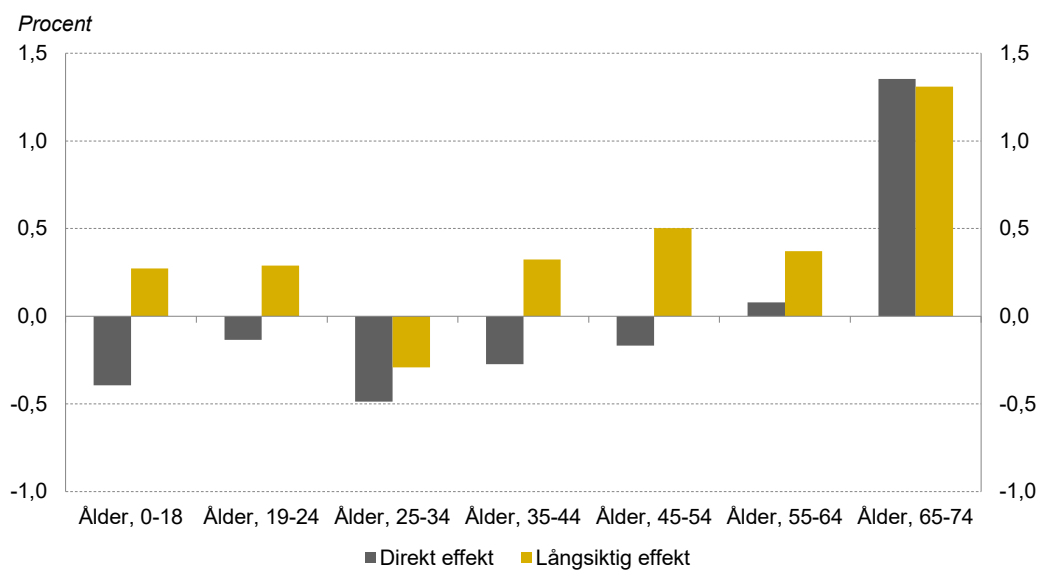
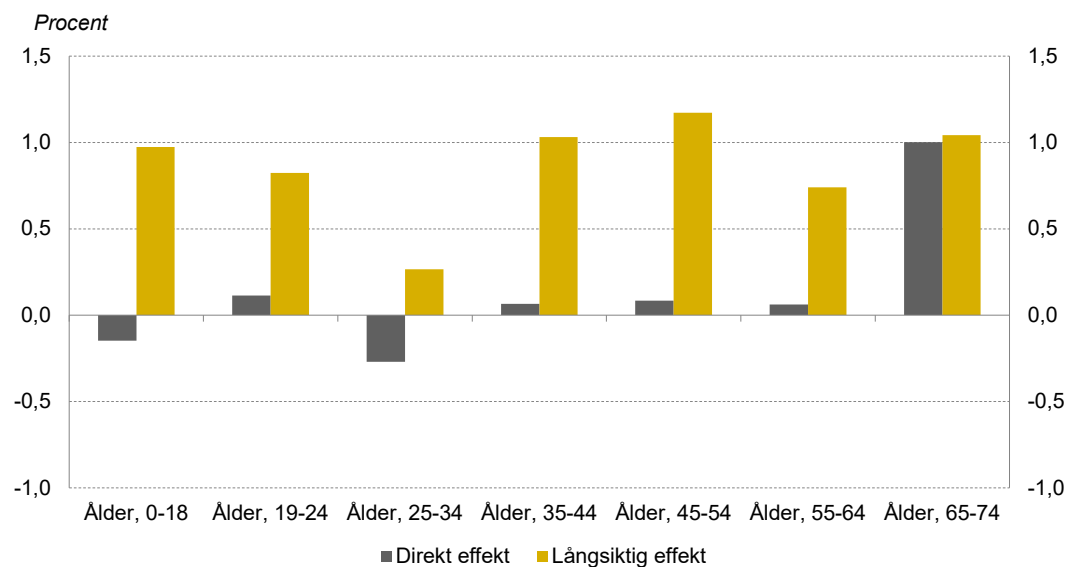
Slutligen visar diagram 6.9 effekterna på disponibel inkomst uppdelat på hushållstyper. Hushåll med ensamstående mödrar skiljer sig från övriga hushållstyper genom att få en lägre disponibelinkomst både före och efter arbetsutbudseffekter. Anpassningen i arbetsutbudet är med andra ord inte tillräcklig för att kompensera för de ökade utgifter som regeländringarna innebär. Det beror sannolikt på att arbetsutbudseffekterna på den extensiva och intensiva marginalen går i motsatt riktning. Regeländringarna ökar sysselsättningen bland ensamstående mödrar men minskar antalet arbetade timmar bland de som är sysselsatta.

Sammanfattningsvis är fördelningseffekterna små, men de som finns förstärks generellt sett med arbetsutbudseffekter.

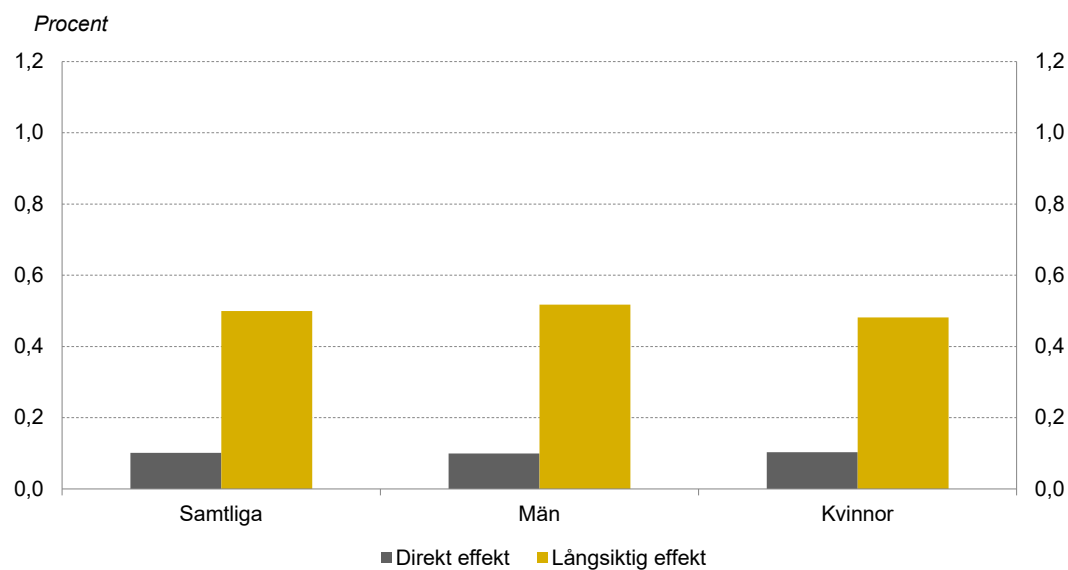
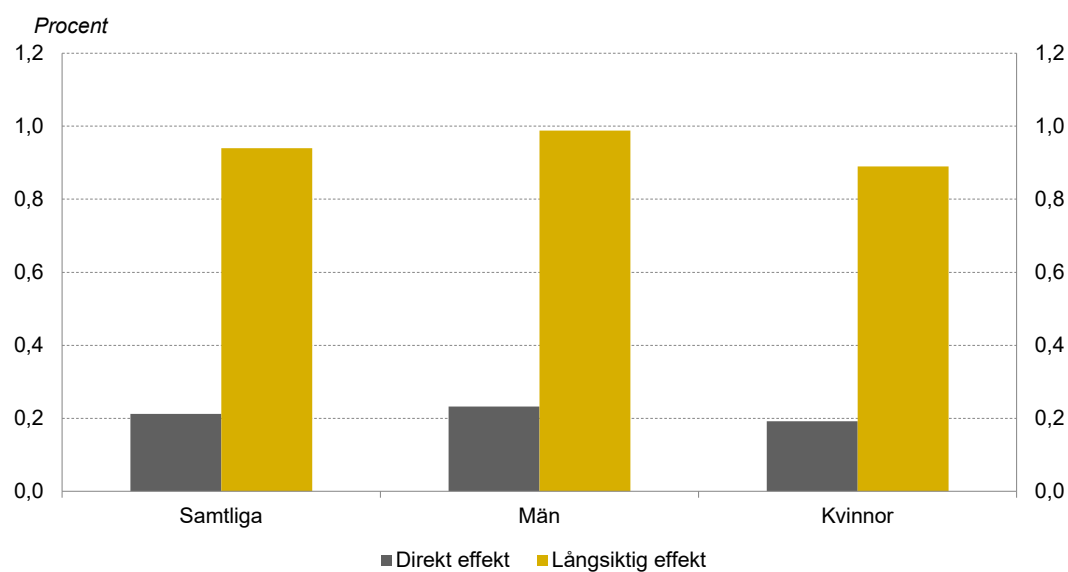
Diagram 6.6 Effekter på fördelningen av disponibel inkomst*Alternativ A**Alternativ B*

Anm.: Diagrammet visar effekten i procent på justerad disponibel inkomst (huvudbegreppet), dvs. effekten av indirekta skatter framgår ej. För den direkta effekten efter indirekta skatter se diagram 6.3.

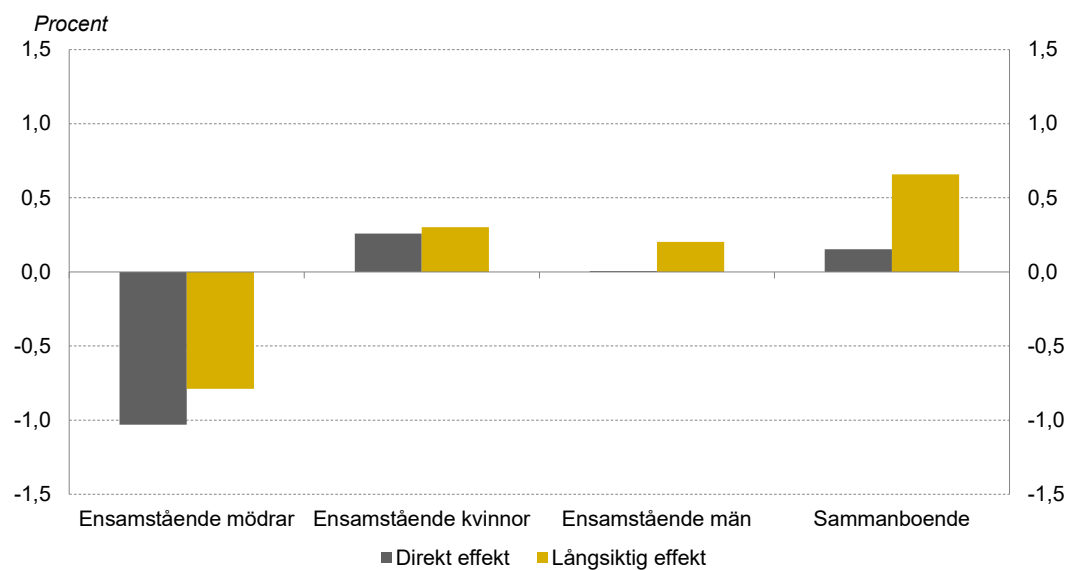
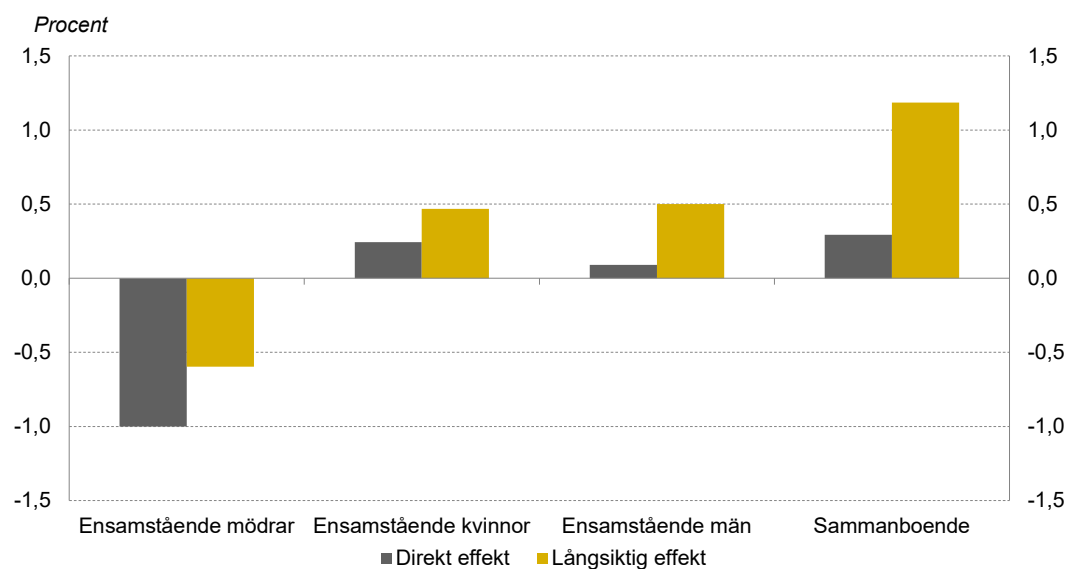
Källa: FASIT och egna beräkningar.

Diagram 6.7 Effekter på disponibel inkomst i olika åldersgrupper*Alternativ A**Alternativ B*

Anm.: Diagrammet visar disponibel inkomst (huvudbegreppet), dvs. effekten av indirekta skatter framgår ej.
Källa: FASIT och egna beräkningar.

Diagram 6.8 Effekter på disponibel inkomst uppdelat på kön*Alternativ A**Alternativ B*

Anm.: Diagrammet visar disponibel inkomst (huvudbegreppet), dvs. effekten av indirekta skatter framgår ej.
Källa: FASIT och egna beräkningar.

Diagram 6.9 Effekter på disponibel inkomst uppdelat på hushållstyper*Alternativ A**Alternativ B*

Anm.: Diagrammet visar disponibel inkomst (huvudbegreppet), dvs. effekten av indirekta skatter framgår ej.
Källa: FASIT och egna beräkningar.

7 Sammanfattning och slutsatser

I denna rapport visar vi att det är möjligt att genomföra förändringar av nuvarande skattesystem som minskar skattekilarna och som gör det mera likformigt och enklare. Skattereformen 1990/91 byggde på principen om likformig beskattning av förvärvsinkomster, kapitalinkomster och fastigheter och förenklade skattesystemet. Likformigheten har sedan dess successivt urholkats. Marginaleffekterna i förvärvsinkomstbeskattningen har skärpts, för kapitalinkomster finns fem olika skattesatser och momsens har differentierats. Skattesystemet har också blivit mer komplext. Differentieringen av de olika skatteavdragen har t.ex. gjort det svårt att se marginaleffekten av en löneökning. Därtill är 3:12-reglerna komplicerade och har på grund av skatteskillnaden mellan beskattningen av förvärvsinkomst och kapitalinkomst enligt reglerna lett till en betydande skatteplanering.

Skattekilar – skillnaden mellan vad en arbetsgivare betalar och vad en löntagare får efter skatt eller skillnaden mellan vad ett företags vinst uppgår till och vad aktieägaren får i utdelning efter skatt – skapar samhällsekonomiska kostnader. Givet en viss omfattning på offentligt finansierad verksamhet bör skattekilarna vara så små som möjligt. Samhällsekonomiska kostnader uppstår också när skattesystemet inte är likformigt, dvs. när vissa varor och tjänster eller vissa inkomster får en gynnsammare beskattning än andra varor och tjänster eller andra inkomster. De beslut som individer, hushåll eller företag fattar bör inte snedvridas av skattesystemet.

De förändringar av skattesystemet som analyseras i rapporten innebär att beskattningen av förvärvsinkomster görs enklare genom ett enhetligt skatteavdrag och skattekilarna blir mindre genom att den statliga skatten sänks. Beskattningen av alla kapitalinkomster, inklusive inkomster i form av hyresvärdet av boende i småhus, bostadsrätt och ägarlägenhet, föreslås bli likformig. Slutligen föreslås en enhetlig moms.

De förändringar vi analyserar rör individbeskattningen och inte bolagsbeskattningen. Den senare är i mycket hög grad beroende av beskattningen i omvärlden och det finns anledning att tro att den kommer förändras, bland annat som resultat av pågående diskussioner på internationell nivå.

Förändringarna av skattesystemet analyseras i modeller på individ- och hushållsnivå. Vi visar att skattesystemet kan göras enklare och mera neutralt utan att skatteintäkterna eller inkomstfördelningen i olika dimensioner förändras. Vi visar också att de föreslagna förändringarna ökar sysselsättningen och antalet arbetade timmar. Dessa anpassningar ger en samhällsekonomisk vinst mätt som en ökning av BNP. Tyvärr saknar vi verktyg för att analysera andra effekter av skattereformen, till exempel effekter på val av utbildning och karriär och på beslut om investeringar, som också kan förväntas påverka BNP positivt.

Syftet med rapporten är inte att föreslå ett visst skattesystem, särskilt inte i alla detaljer, utan att visa att det finns möjligheter att göra skattesystemet enklare och samhällsekonomiskt effektivare och att detta inte behöver påverka skatteintäkterna eller inkomstfördelningen.

Referenser

- Alstadsæter, A. och Jacob, M., (2016), Dividend Taxes and Income Shifting, *Scandinavian Journal of Economics*, Wiley Blackwell, vol. 118(4), s. 693–717.
- Banks, J. och Diamond, P., (2010), The base for direct taxation, Kapitel 6 i Mirrlees J. S. Adam, T. Besley, R. Bundell, B. Bond, R. Chote, M. Gammie, P. Johnson. G. Myles och J. Poterba (red). *Dimensions of Tax design. The Mirrlees Review*, Oxford, Oxford University Press.
- Boverket (2014), Låst läge på bostadsmarknaden, Marknadsrapport, maj 2014, <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2014/marknadsrapport-maj-2014.pdf>
- Chamleys, C., (1986), Optimal Taxation of Capital Income in General Equilibrium with Infinite Lives, *Econometrica*, vol. 54(3), s. 607–22.
- Correia, I., (2010), Consumption taxes and redistribution, *American Economic Review*, vol. 100(4), s. 1673–1694.
- Christiansen, V. och Tuomala, M., (2008), On taxing capital income with income shifting, *International Tax and Public Finance*, vol. 15(4), s. 527–545.
- Ekonomifakta (2020), https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Skatter/Skatt-pa-arbete/Marginalskatt/?gclid=CjwKCAjw5vz2BRAtEiwAbcVIL__jEgmpV6rZWTmfqIGaCJ8S1CkQhxo5H2rOyiDNB45IgwgoYvmxjxoCfTAQAvD_BwE, hämtad 2020-06-09.
- Ericson, P., Flood, L. R. och Islam, N., (2015), Taxes, wages and working hours, *Empirical Economics*, Springer, vol. 49(2), s. 503–535.
- Ericson, P., Flood, L. R. och Wahlberg, R., (2009), SWETaxben: A Swedish Tax/benefit Micro Simulation Model and an Evaluation of a Swedish Tax Reform, IZA DP No. 4106.
- Erosa, A. och Gervais M., (2002), Optimal taxation in life-cycle economics. *Journal of Economic Theory*, vol. 105(2), s. 338–369.
- Finansdepartementet (2009), Rapport från Ekonomiska Avdelningen ”Arbetsutbudseffekter av reformer på inkomstskatteområdet 2007–2009”.
- Finanspolitiska rådet (2019), Friare hyressättning och likformig bostadsbeskattning – Hur påverkas hushållen?, Särskilda studier från Finanspolitiska rådet, 2019/1.
- Judd, K. L., (1985), Redistributive Taxation in a Simple Perfect Foresight Model, *Journal of Public Economics*, vol. 28(1), s. 59–83.
- Mankiw, N. G., Weinzierl, M. och Yagan, D., (2009), Optimal Taxation in Theory and Practice, *Journal of Economic Perspectives*, American Economic Association, vol. 23(4), s. 147–174.
- Mirrlees, J. A., (1971), An Exploration in the Theory of Optimal Income Taxation, *Review of Economic Studies*, vol. 38(114), s. 175–208.
- Proposition 1989/90:110, Om reformerad inkomst- och företagsbeskattning, 1990.

Riksrevisionen, (2010), Enhetlig beskattning?, RiR, 2010:11.

Saez, E., (2001), Using Elasticities to Derive Optimal Income Tax Rate, *Review of Economic Studies*, vol. 68(1), s. 205–29.

SCB (2017), FASIT användarhandledning <https://www.scb.se/contentassets/046c084226bb42e98bc10de5eb9951cb/anvandarhandledning-2017.pdf>

Straub, L. och Werning, I., (2020), Positive Long-Run Capital Taxation: Chamley-Judd Revisited, *American Economic Review*, vol. 110(1), s. 86–119.

Tuomala, M., (1990), *Optimal Income Tax and Redistribution*, New York: Oxford University Press.

Appendix A

Exempel på skattereformsförslag

- ALMEGA, 2016** – Skattereform – nu är det dags, <https://www.almega.se/app/uploads/imported/NP.Skattereform-nueddagsTRYCK.pdf>
- Ekonomisk debatt, 2014** – Dags för en ny skattereform, Åsa Hansson, <https://www.nationalekonomi.se/sites/default/files/NEFfiler/42-4-ah.pdf>
- ESO, 2019** – Skillnad på marginalen – En ESO-rapport om reformerad inkomstbeskattning, Spencer Bastiani och Håkan Selin, https://eso.expertgrupp.se/rapporter/2019_3_skillnad_pa_marginalen/
- ESO, 2017** – Yes box! En ESO-rapport om en ny modell för kapital- och bostadsbeskattning, Sven-Olof Lodin och Peter Englund, 2017:4, https://eso.expertgrupp.se/wp-content/uploads/2017/09/ESO-2017_Yes-box.pdf
- ESO, 2010** – Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges, Peter Birch Sørensen, 2010:4, https://eso.expertgrupp.se/wp-content/uploads/2013/07/ESO-2010_4-del-1-till-webben.pdf
- FORES, 2011** – Alternativ till jobbskatteavdraget, Åsa Hansson, Lennart Flood och Mikael Flood, Fores Policy Paper 2011:3, <https://fores.se/wp-content/uploads/2014/08/57265072-Alternativt-jobbskatteavdrag-FORES-Policy-Paper-2011-3.pdf>
- Globaliseringsrådet, 2009** – Mot en ny skattereform – globaliseringen och den svenska välfärden, Kjell-Olof Feldt, Underlagsrapport nr 27 till Globaliseringsrådet, <https://www.regeringen.se/49b72e/contentassets/b3bf3d8e401544e8b5f06443f195c389/mot-en-ny-skattereform--globaliseringen-och-den-svenska-valfarden>
- Kommunal, 2019** – Skatteväxling för välfärden – Ett idéprogram, <https://www.kommunal.se/sites/default/files/skattevaexlingforvalfarden.pdf>
- Konjunkturrådet, 2018** – Konjunkturrådets rapport 2018, Kapitalbeskattningens förutsättningar, Daniel Waldenström, Spencer Bastiani och Åsa Hansson, <https://snsse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2020/02/konjunkturradets-rapport-2018-kapitalbeskattningens-forutsattningar.pdf>
- Konjunkturrådet, 2013** – Konjunkturrådets rapport 2013, Dags för enkla skatter!, Lennart Flood, Katarina Nordblom och Daniel Waldenström, SNS förlag, <https://www.sns.se/artiklar/konjunkturradets-rapport-2013-dags-for-enkla-skatter/>
- Konjunkturrådet, 2005** – Konjunkturrådets rapport 2005, Tid för en ny skattereform!, Stefan Lundgren, Ann-Sofie Kolm, Erik Norrman och Peter Birch Sørensen, SNS Förlag, <https://www.sns.se/artiklar/konjunkturradets-rapport-2005-tid-for-en-ny-skattereform/>
- LO, 2014** – Tid för en bred skatteöversyn. Sverige behöver en skattereform. Torbjörn Hällö, LO-ekonom. [https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_skattereform_feb2014_pdf/\\$File/Skattereform_feb2014.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_skattereform_feb2014_pdf/$File/Skattereform_feb2014.pdf)
- Regeringskansliet, 2002** – Våra skatter?, SOU 2002:47, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2002/11/sou-200247/>
- Regeringskansliet, 1997** – 1990-91 års skattereform – en värdering, Prop. 1997/98:1 Bilaga 6, <https://www.regeringen.se/49bb2b/contentassets/093a2523a04c43ca83d6b2e21d9e5088/bilaga-6-1990-91-ars-skattereform--en-vardering>

Riksrevisionen, 2010 – Enhetlig Beskattning², RiR 2010:11, <https://www.riksrevisionen.se/rapporter/granskningsrapporter/2010/enhetlig-beskattning.html>

SACO, 2014 – Gör om gör rätt – Sacos förslag till nytt skattesystem, Underlagsrapport, Robert Boije, <https://www.saco.se/opinion/rapporter/gor-om-gor-ratt--underlagsrapport/>

Svenskt näringsliv, 2016 – Skatt, arbete och pension, Lennart Flood, https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/minska-skatt-pa-arbete/skatt-arbete-och-pension_645627.html

TCO, 2016 – Skattereform för en ny tid, TCO:s skattepolitiska program, <https://www.tco.se/globalassets/rapporter/2017/0117-skattereform-for-en-ny-tid--tcos-skattepolitiska-program.pdf>

Åsbrink, E., 2019 – Sänk skatterna på arbete och höj kapitalskatterna, DN-debatt 4 februari <https://www.dn.se/debatt/sank-skatterna-pa-arbete-och-hoj-kapitalskatterna/>

Riksdagsmotioner som föreslår skatteförändringar (några exempel)

2005/06:Sk455 (V) – Översyn av skattesystemet, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/oversyn-av-skattesystemet_GT02Sk455

2005/06:Fi317 (Fp) – Skattepolitik för arbete företagande och tillväxt, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/skattepolitik-for-arbete-foretagande-och-tillvaxt_GT02Fi317

2006/07:Sk278 (V) – Skatteöversyn, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/skatteoversyn_GU02Sk278

2007/08:Sk391 (S) – Ett skattesystem för framtidens välfärd, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/ett-skattesystem-for-framtidens-valfard_GV02Sk391

2009/10:Sk242 (Fp) – Skattereform, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/skatte-reform_GX02Sk242

2010/11:Sk229 (Fp) – Ny skattereform i Sverige, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/ny-skattereform-i-sverige_GY02Sk229

2012/13:Sk438 (Mp) – Översyn av skattesystemet, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/oversyn-av-skattesystemet_H002Sk438

2013/14:Sk246 (S) – En ny skattereform, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/en-ny-skattereform_H102Sk246

2014/15:456 (M) – Ett lättöverskådligt skattesystem, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/ett-lattoverskadligt-skattesystem_H202456

2015/16:801 (S) – Skattereform, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/skatte-reform_H302801

2016/17:959 (S) – Skattereform 2.0, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/skatte-reform-20_H402959

2017/18:1908 (S) – Blocköverskridande skattereform, <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/H5021908>

2017/18:3324 (M) – Reformera skattesystemet, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/reformera-skattesystemet_H5023324

Appendix B

Tabell B.1 Effekter av ändrad beskattning av förvärvsinkomst, mdkr

| | (1) | (2) | (3) | (4) | (5) | (6) |
|--|---------------|-------|---|----------|----------------------|--------|
| | Statlig skatt | | Borttaget grundavdrag och nytt skatteavdrag | | Sammantagna effekter | |
| | (A) | (B) | (A) | (B) | (A) | (B) |
| | 10 % | 5 % | 0,75 pbb | 0,79 pbb | | |
| Slutlig skatt | -25,9 | -38,8 | -28,2 | -40,3 | -54,4 | -79,6 |
| <i>Kommunal skatt</i> | | | 88,7 | 88,7 | 88,7 | 88,7 |
| <i>Statlig skatt</i> | -25,9 | -38,8 | 0,7 | 0,7 | -25,5 | -38,6 |
| <i>Skatteavdrag</i> | | | -121,3 | -133,7 | -121,3 | -133,7 |
| Skattefria transf. | 0,0 | 0,0 | 0,9 | 0,9 | 0,9 | 0,9 |
| Disponibel inkomst | 25,9 | 38,8 | 29,1 | 41,1 | 55,3 | 80,4 |
| Indirekta skatter | 2,1 | 3,2 | 2,9 | 4,2 | 5,1 | 7,4 |
| Disponibel inkomst efter indirekta skatter | 23,8 | 35,6 | 26,1 | 37,0 | 50,2 | 73,1 |
| Offentlig budgeteffekt | -23,8 | -35,6 | -24,4 | -35,2 | -48,4 | -71,3 |
| Gini (referensvärde 0,311) | 0,316 | 0,319 | 0,308 | 0,308 | 0,314 | 0,316 |

Anm.: Offentlig budgeteffekt är beräknad som summan av förändringarna i slutlig skatt, skattefria transfereringar och indirekta skatter. Källa: FASIT och egna beräkningar.